



**Universitat**  
de les Illes Balears

**Títol: Els poemes musicats: un recurs didàctic per a l'ensenyament de la poesia a l'aula**

**NOM AUTOR: Maria Antònia Roig i Grimalt**

**Memòria del Treball de Fi de Màster**

**Màster Universitari de Formació del Professorat  
(Especialitat/Itinerari de Llengua i Literatura Catalanes)**

**de la**

**UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS**

**Curs Acadèmic 2014-2015**

*Data 23 de juliol de 2015*

*Signatura de l'autor*

*Nom Tutor del Treball: Felip Munar i Munar*

*Signatura Tutor*

*Nom Cotutor (si escau)*

*Signatura Cotutor*

*Acceptat pel Director del Màster Universitari de Formació del Professorat*

*Signatura*

«Hi ha uns guardians que protegeixen el poema; el mantenen quiet, moribund, deslluït. Som espavilats i suposem que, si el tenen tan ben resguardat, el poema deu tenir alguna gràcia. Sempre hem imaginat que alguna força secreta explicaria tanta atenció i tanta cura pel poema. Li trobarem l'encant obscur. Ens saltarem tots els controls i arribarem al poema!»

Josep Pedrals

## **Agraïments**

A la meva família i amics per la seva paciència i preocupació.

Al meu tutor per la seva ajuda i orientacions, els seus ànims i per la llibertat amb la qual m'ha permès treballar.

Als professors de l'IES Santanyí que molt amablement han atès les meves preguntes i els meus dubtes.

Als components d'Entreveus. La seva música ha sigut la meva font d'inspiració.

Aquest treball ha sigut possible gràcies a tots ells.

## **Paraules clau**

*poemes musicats, poesia, música, renovació pedagògica i aplicació didàctica*

## **Resum**

En aquest treball de fi de màster presentam una proposta per treballar la poesia dins l'aula tant a nivell inicial, que és el d'assimilació dels aspectes generals i característics, com a nivell avançat, que és el de comprensió i anàlisi. La finalitat principal és eliminar els prejudicis negatius que, segons el nostre parer, envolten el concepte de *poesia* –la poesia és difícil, la poesia és avorrida, la poesia és antiga...– i així engrescar professors i alumnes i permetre que l'esquema ensenyament-aprenentatge sigui més significatiu i menys monòton. Per això, proposam un seguit d'activitats perquè els alumnes descobreixin la cara més dinàmica de la poesia i això serà de la mà de la música, eina que ens facilitarà l'objectiu perquè trenca amb la metodologia habitual d'ensenyament d'aquest gènere literari, una metodologia sovint mecànica i enfocada només a l'anàlisi i al comentari de text.

L'accés al poema i a totes les seves possibilitats a través de la música és el concepte que regirà aquest treball, tenint en compte que els adolescents i, és clar, la resta de lectors i oients de poesia es poden sentir més atrets pel ritme, per la melodia o per les rimes, entre d'altres recursos, i així podem captar la seva atenció i interès. Es tracta d'atreure els joves cap a la poesia, de fer-la més amena gràcies a la música i de procurar que ens ajudi en la comprensió dels poemes. Ens trobarem amb unes activitats enfocades a l'assimilació del concepte *poesia* –en aquest cas, el nivell de les activitats és per a 1r o 2n d'ESO– i a captar l'essència de les característiques d'un poema de cara també a millorar-ne la comprensió i a fer-ne una bona interpretació.

Amb aquest treball, doncs, esperam presentar una proposta vàlida per treballar la poesia en l'àmbit de l'educació secundària d'acord amb la tendència actual d'ensenyament, que es regeix per una metodologia d'aprenentatge significatiu i per una didàctica més dinàmica i innovadora.

# ÍNDEX

## **1 INTRODUCCIÓ**

- 1.1 PRESENTACIÓ I ESTRUCTURA
- 1.2 MOTIVACIÓ I JUSTIFICACIÓ

## **2 OBJECTIUS DEL TREBALL**

## **3 ESTAT DE LA QÜESTIÓ**

- 3.1 RELACIÓ ENTRE LLENGUATGE, LITERATURA, POESIA I MÚSICA
- 3.2 INTERTEXTUALITAT I PARAL·LELISMES ENTRE POESIA I MÚSICA
- 3.3 ENSENYAR POESIA A SECUNDÀRIA I BATXILLERAT
- 3.4 IMPORTÀNCIA DEL CONEIXEMENT I L'EDUCACIÓ MUSICAL
- 3.5 POESIA I MÚSICA EN EL MARC CURRICULAR I DE COMPETÈNCIES

## **4 DESENVOLUPAMENT DE LA PROPOSTA**

- 4.1 PRESENTACIÓ DE LA PROPOSTA
- 4.2 MOTIVACIÓ I JUSTIFICACIÓ
- 4.3 OBJECTIUS DE LA PROPOSTA
- 4.4 COMPETÈNCIES BÀSIQUES
- 4.5 APLICACIÓ DE LA PROPOSTA
  - A. ESTRATÈGIA METODOLÒGICA
  - B. DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS
    - I. EL DICTAT AMB MÚSICA
    - II. LA WEBQUEST
    - III. EL TREBALL EN GRUP: INTERPRETACIÓ
    - IV. ARA ET TOCA A TU! FES UN POEMA MUSICAT
    - V. PROVA D'AVUACIÓ
  - C. TEMPORITZACIÓ I SEQÜENCIACIÓ
  - D. RECURSOS I MATERIALS
  - E. AVALUACIÓ
    - I. CRITERIS D'AVUACIÓ
    - II. CRITERIS DE QUALIFICACIÓ

## **5 CONCLUSIONS**

## **6 REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES**

## **7 BIBLIOGRAFIA CONSULTADA**

## **8 ANNEXOS**

8.1 ANNEX 1. EL DICTAT AMB MÚSICA

8.2 ANNEX 2. LA WEBQUEST

8.3 ANNEX 3. EL TREBALL EN GRUP

8.4 ANNEX 4. ARA ET TOCA A TU! FES UN POEMA MUSICAT

8.5 ANNEX 5. LA PROVA D'AVUACIÓ

8.6 ANNEX 6. AVALUACIÓ DE LA WEBQUEST

8.7 ANNEX 7. AVALUACIÓ DEL TREBALL EN GRUP

8.8 ANNEX 8. AVALUACIÓ DE L'ACTIVITAT: ARA ET TOCA A TU! FES UN POEMA MUSICAT

8.9 ANNEX 9. AVALUACIÓ DE LA PROVA D'AVUACIÓ

# 1 Introducció

## 1.1 Presentació i estructura

El present treball de fi de màster (TFM) és una proposta de recurs didàctic per l'ensenyament de la poesia a l'aula a partir de la música. Aquesta proposta, doncs, planteja l'ús de la música per treballar la poesia a l'ensenyament secundari obligatori (ESO). En termes generals, l'objectiu és trencar amb la metodologia tradicional i treballar la poesia en format musical per així englobar-la en un context més ampli. A partir d'aquí, qualsevol poema musicat –en principi– serà vàlid per a ensenyar als alumnes allò que significa o simbolitza la poesia i per fer-los entendre les seves característiques. Creiem que la música pot funcionar molt bé en alumnes de primer cicle d'ESO, sobretot, per fer-los una introducció en el món poètic. Tal com indica el currículum del primer i segon nivell d'ESO, es tracta de fer-los educació literària i això significa introduir l'alumne dins el món de la literatura –i de la poesia, en concret– de manera que pugui desenvolupar-s'hi i fer lectura comentada, atendre al valor simbòlic, veure sentit als recursos retòrics, reconèixer els procediments de versificació i, en general, valorar tots aquests elements del poema. Tot plegat parla de copsar-ne les idees essencials i, segons el nostre parer, la música ens pot ajudar a donar un ambient diferent a la poesia.

En primer lloc, es farà un estat de la qüestió on parlarem una mica de les bases teòriques que suporten la posterior posada en pràctica. S'explicarà la relació general i ancestral entre poesia i música i després, més en concret, es parlarà de la intertextualitat entre ambdues, es valorarà què implica ensenyar poesia a secundària, es contemplarà també la positivitat del coneixement musical i de l'educació musical i, finalment, s'inclourà tot plegat dins el marc curricular.

La proposta que s'elabora en aquest TFM és de cinc activitats que poden servir, sobretot, per ser incloses en una unitat didàctica de poesia. Així doncs, qualsevol d'aquestes activitats poden ser emprades dins el marc d'una proposta didàctica més àmplia d'ensenyament de la poesia. De fet, la nostra

intenció no és fer entendre que s'ha de treballar la poesia només a través de la música i dels poemes musicats sinó demostrar que la poesia és quelcom obert que es pot ensenyar a partir d'altres arts si així els alumnes s'hi senten atrets i si així es desperta el seu interès cap a la qüestió. Igual que es pot ensenyar poesia a partir de música podria fer-se també, per exemple, a partir de la pintura o de qualsevol art plàstica. Al cap i a la fi, allò que pretenem és que l'alumne entengui que la poesia no està desfasada sinó tot el contrari, que es troba entre nosaltres durant el nostre dia a dia i més habitualment del que pensam. D'aquesta manera, farem que l'alumne faci un aprenentatge significatiu de la poesia.

Un cop havent parlat de l'estat de la qüestió desenvoluparem la proposta que, com ja hem dit, consta de cinc activitats. Totes elles relacionen poesia i música i que poden ser incloses en el marc d'una unitat didàctica d'ensenyament de la poesia. Primerament, es farà una breu explicació sobre el funcionament de tot plegat, una justificació i una enumeració també dels objectius concrets de la proposta que s'estarà fent. A continuació, detallarem l'estratègia metodològica que es seguirà per a dur a terme les activitats que formen part de la proposta. Més endavant, esmentarem la temporització i la seqüenciació que, en aquest cas, és lliure. En quart lloc, farem un desglossament dels recursos i dels materials necessaris per a possibilitar les activitats i, seguidament, a l'apartat més extens, introduïrem les activitats i les explicarem per tal que el professor que les vulgui fer servir sàpiga amb detall com és el seu funcionament i quines passes hauria de seguir en cas de posar-les en pràctica. Per últim trobarem l'apartat de l'avaluació, on explicam els criteris d'avaluació i de qualificació necessaris per valorar les activitats i els resultats dels alumnes.

La fase final del treball inclou unes conclusions a les quals hem arribat després de desenvolupar la nostra proposta i també parlarem una mica de les limitacions de tot plegat. Finalment, hi ha el llistat de bibliografia i els annexos. En els annexos hi trobarem activitats concretes, exemples i informació específica diversa que durant el transcurs del treball no s'hagi pogut precisar.

D'aquesta manera, els professors que vulguin treballar amb les activitats les podran posar en pràctica sense problemes.

## **1.2 Motivació i justificació**

El motiu pel qual s'ha seleccionat aquesta temàtica és l'apatia i la desgana amb què molt sovint alumnat i professors encaren les unitats didàctiques que inclouen la poesia. Allò que es pretén és acabar amb el mite que la poesia és quelcom avorrit i difícil, només assequible si es tenen elevats coneixements de literatura i llengua. Hem hagut de reflexionar sobre tot plegat i plantejar-nos com demostrar que podem trobar la poesia a gairebé qualsevol moment del nostre dia a dia. Donar un context a l'ensenyament de la poesia facilita que l'alumne senti interès pel que fa. És molt possible que l'alumne hagi descobert que hi ha cançons amb les quals es sent identificat en un moment determinat, per l'estat d'ànim que sent o per qualsevol altre motiu. Si li ensenyem després que aquesta cançó està basada en un poema o que aquesta cançó podria servir com a poema, li farem veure que la poesia també li serveix per a expressar-se o per a descobrir-se a ell mateix –així com ho fa la música.

Ens ha inspirat a fer aquest treball una vivència personal: el descobriment del grup Entreveus<sup>1</sup>. Entreveus és un grup de música santanyiner format l'any 2004 per Antònia Suau (veu), Silke Hamann (veu) i Francesca Suau (veu, piano i composició). Actualment, s'han afegit al grup Antoni Canyelles (bateria) i Christian Hoel Skjønhaug (contrabaix). El motiu pel qual són importants en la musicació de poemes és perquè la seva principal tasca creativa és la de fer composicions pròpies amb poemes d'autors principalment mallorquins i també fan adaptacions de temes tradicionals d'arrel mediterrània i versions de clàssics del pop i de cantautors. L'any 2006 editen el seu primer treball discogràfic, El joc de l'aigua, que inclou tretze cançons sobre poemes de Blai Bonet, Damià Huguet, Josep Maria Llompart, Miquel Bauçà, Antoni Vidal Ferrando... I en el seu segon disc, Mites dins la boca, Entreveus s'endinsa en l'univers poètic d'Antoni Vidal Ferrando. Assistir als seus concerts i espectacles

---

<sup>1</sup> Pàgina web informativa del grup Entreveus: <http://www.entreveus.com/index.ca.php>



obre una nova visió de la poesia, aquesta visió que des del present TFM es vol donar: la poesia és màgia, la poesia és bella, la poesia és actual i la poesia és per a tothom<sup>2</sup>.

Així doncs, escoltant Entreveus –i, és clar, escoltant altres compositors i grups que fan la mateixa tasca o una de semblant– t’adones que al mateix temps que t’aprens una cançó t’estàs aprenent un poema, que quan t’agrada una cançó t’està agradant un poema i que quan t’agraden un seguit de cançons del mateix poeta t’estàs enamorant de la seva escriptura. Escoltes una cançó, busques la lletra i trobes altres poemes que potser seran la clau per a descobrir-te a tu mateix o per descobrir nous paratges. En definitiva, escoltar Entreveus és la font que ha inspirat aquest TFM perquè resulten una eina amena i subtil de difusió de la poesia i de l’ensenyament d’aquesta. Així doncs, ens preguntam: si escoltar Entreveus ajuda a descobrir poemes d’autors mallorquins, escoltar altres grups i compositors també podrà obrir-nos portes a altres poetes i poemes? És clar que sí! Amb les activitats que presentam a l’aplicació de la proposta veurem algunes eines per aprofitar els poemes musicats.

D’aquesta motivació, com a punt de partida, ha sorgit la proposta del present treball. A més, però, un factor molt important ha sigut condicionant: la metodologia tradicional d’ensenyament de la poesia. Quan deim “metodologia tradicional” ens referim a aquella que es basa en un ensenyament destinat només a l’anàlisi i al comentari del poema seguint l’esquema lectura-anàlisi-comentari sense aturar-se en la interpretació, sense valorar-ne el significat i sense buscar que aquest connecti amb l’alumne i que l’alumne connecti amb el poema. Als primers cursos d’ESO, analitzar un poema tal com ho coneixem no és l’objectiu sinó descobrir-los el món de la poesia i enganxar-los-hi. Metodologia tradicional també és la que es tanca només en l’ensenyament dels grans poetes de la literatura catalana (Ausiàs March, Carles Riba, Pere Serafí, etc.) i la que no para atenció en poetes la poesia dels quals es vinculi més amb els interessos dels alumnes. Amb aquestes paraules no es vol dir que aquests

---

<sup>2</sup> La majoria de la informació d’aquest paràgraf ha sigut extreta de la plana web enllaçada a la nota de peu de pàgina anterior.

grans autors no s'hagin d'estudiar, tot el contrari, però per fer una introducció de poesia als alumnes dels primers cursos d'ESO allò que cal és fer-los connectar, endinsar-se en poemes que siguin del seu interès i que siguin de la seva quotidianitat. Després, és clar, una vegada engrescats els podem mostrar com els grans poetes de la literatura catalana encara avui en dia tenen components d'actualitat.

## **2 Objectius del treball**

L'objectiu del present treball és analitzar la incidència que la música pot tenir a l'hora d'ensenyar i aprendre poesia a les aules i demostrar que és una eina didàctica i engrescadora tant per l'alumne com pel professor. Aquest TFM, doncs, té la finalitat de respondre si realment la música ajuda i és un recurs eficaç per l'assimilació i la comprensió de la poesia. L'objectiu principal es desglossa en alguns de més concrets que es presenten a continuació.

En primer lloc, l'objectiu principal es relaciona directament amb el de trencar la quotidianitat d'ensenyar poesia i fer-la atractiva als ulls dels alumnes. Diem "fer-la atractiva" perquè, com ja hem esmentat unes línies abans, existeixen prejudicis al voltant de la poesia que l'encaixen en un marc d'avorriments i d'aversió que, en realitat, no li pertany. Els professors, per altra banda, són els encarregats de transmetre aquesta idea. I una vegada atrets els alumnes, els professors treballaran el tema amb menys dificultats.

Relacionat amb l'anterior, un altre objectiu d'aquest treball és el de donar als professors una eina alternativa per treballar la poesia. Quan diem "alternativa" és alternativa a la metodologia tradicional i que així passin a ser els alumnes el centre de l'esquema d'ensenyament-aprenentatge. Els alumnes són els protagonistes del procés d'aprenentatge i ja no ho és el professor, per la qual cosa se'ls dóna una certa llibertat. Pretenem que els professors vegin en aquesta proposta un instrument dinàmic i diferent que els ajudi amb els objectius de les seves unitats didàctiques.

Per tant, també és fer les classes dinàmiques i que permetin al professor experimentar amb les intel·ligències múltiples<sup>3</sup> dels alumnes. En aquest cas, en concret, es treballarien en primer plànol la intel·ligència musical i la intel·ligència lingüística i, en segon plànol, la intel·ligència interpersonal i la intel·ligència intrapersonal. A més, amb aquest treball volem despertar l'esperit creatiu dels professors i mostrar-los que, a banda de treballar poesia relacionada amb música, també es pot fer relacionant-la, entre d'altres arts, amb pintura o amb teatre –totes possiblement potenciadores d'aquestes intel·ligències múltiples de les quals parlàvem.

Un altre objectiu és el de garantir un aprenentatge significatiu de l'alumnat. Allò que es cerca en relacionar poesia i música és que els alumnes s'adonin que la poesia és quelcom proper a ells, conscientment o inconscient. Fer-los veure que si entenen i copsen l'essencial de la poesia se'ls obri un món d'interpretacions, de valoracions i de creixement personal que els serà útil en el seu dia a dia. La poesia és quotidiana i els alumnes han de fixar-se que aprendre sobre poesia és significativament aprofitable per ells.

I, per últim i relacionat amb l'objectiu anterior, volem que l'alumne es conegui a ell mateix i a tot allò que l'envolta. I no només això, sinó conèixer altres indrets i paratges als quals la poesia els pot transportar. La poesia transmet sentiments, pensaments, reflexions, et pot fer canviar l'estat d'ànim o reforçar el que ja estàs vivint, etc. La poesia és una font de coneixement personal perquè permet conèixer-te i descobrir de tu creences o idees que mai haguessis imaginat. La poesia pot millorar el coneixement de la realitat.

---

<sup>3</sup> Les intel·ligències múltiples de Garner (1983) és una teoria que defensa que les persones tenim una sèrie de capacitats i destreses –i no només una sola intel·ligència– que poden estar relacionades les unes amb les altres i que s'han desenvolupat segons diversos components (genètic, ambiental, social, etc.). Les intel·ligències múltiples són: intel·ligència musical, lingüística, logicomatemàtica, espacial, corporalcinestèsica, interpersonal, intrapersonal i naturalista.

### **3 Estat de la qüestió**

En aquest apartat parlarem d'aquells aspectes que es relacionen de manera més teòrica amb la nostra proposta i veurem com la relació entre poesia i música ha evolucionat al llarg dels anys, tant a l'àmbit escolar com en general. En primer lloc, tractarem estrictament de la relació entre llenguatge, literatura, poesia i música per després introduir la intertextualitat que existeix entre les dues últimes. A més, parlarem de la metodologia a l'hora d'ensenyar poesia a l'educació secundària obligatòria (ESO), sobretot als nivells inicials com són 1r i 2n d'ESO. Recalcarem també la importància del coneixement musical i de l'educació musical en general, aspecte que tenim molt en compte quan volem fondre poesia i música en una mateixa eina didàctica. Per últim, esmentarem com es conjuga tot plegat en el marc curricular i de competències.

#### **3.1 Relació entre llenguatge, literatura, poesia i música**

D'acord amb alguns estudis científics, música i llenguatge eren, en el seu origen, un sol cos. Steven Mithen (2006), antropòleg britànic, sosté al seu llibre *The Singing Neanderthals* que per conèixer els orígens de la música hem de retrocedir fins als inicis de la nostra evolució. Els sons que fa milers d'anys s'emeten no tenien gaire a veure amb allò que avui en dia es considera música o llenguatge però suposen un començament. De fet, ni tan sols complien les mateixes funcions que en l'actualitat perquè no estaven concebudes específicament per tenir valor estètic i tampoc tenien una disciplina pròpia. Així doncs, segons Mithen (2006), música i llenguatge eren part d'un tot i d'una manera de comunicar-se –aquesta era la seva principal funció. Pel que sembla, aquesta via de comunicació que ajuntava música amb llenguatge va durar milers d'anys més i va ser heretada pels homes posteriors, qui després ho dividiren en música i llenguatge. Durant aquest procés evolutiu és quan s'afegeix a la intenció de comunicar-se una nova accepció: expressar sentiments. Així doncs, ja no només es tracta de comunicar sinó també d'inculcar valors, idees morals i comportament idoni. Ho defensa Pablo Busto

(2011: 10), qui afirma que «se trata también de expresar, comunicar, vivir y transmitir esa experiencia.»

Segurament és basant-se en aquests orígens que es diu que tots els éssers humans som musicals i que la musicalitat és una capacitat innata bàsica que tots tenim. No hi ha civilitzacions sense música en la seva cultura igual que tampoc no hi ha pràcticament cap ésser humà que no neixi amb sensibilitat o una determinada inclinació cap a la música –s’ha demostrat científicament que hi ha persones que per errades genètiques es desenvolupen sense aquesta sensibilitat per la música, però el percentatge que inclou aquestes persones és molt baix.

Parlant ja més en concret de poesia i música, ambdues s’han relacionat al llarg del temps i es diu, fins i tot, que la cançó culta i la poesia tenen un germen comú. Parafrasejant Leó Ferré, Miquel Pujadó<sup>4</sup> afirma que «durant molt de temps la poesia només aconseguia el seu sexe gràcies a la corda vocal, així com el violí només aconseguia el seu amb l’arquet que el frega» (2007: 1). Per tant, ja des de l’antiguitat, poesia i música sempre s’han trobat. En parlar de l’evolució de la transmissió de la poesia –i de la seva relació amb el gènere musical–, Juan Pablo Neyret apunta:

Los orígenes de la poesía fueron orales y oral fue su existencia hasta la invención de la imprenta. Los rapsodas griegos, los *skalds* nórdicos, los trovadores y troveros franceses, los juglares españoles conservaron la musicalidad de la palabra y simultáneamente la acompañaron con música hasta que Gutenberg dio origen a su nueva galaxia. A partir de entonces, aun con el énfasis que siempre mantuvo su aspecto fónico, los poemas pasaron a ser objeto de lectura silenciosa. Sin embargo, la poesía conservó la oralidad como un río subterráneo que salió a la superficie en el siglo XX con el advenimiento de los medios masivos de difusión: la radio, la televisión, el cine y el disco. (Neyret, 2002)

Així doncs, Neyret (2002) parla del distanciament dels dos gèneres per culpa del progrés de la lectura individual i silenciosa –que allunyava la música de la poesia– i s’interpreta que ambdós tenen un naixement comú, un posterior allunyament i, finalment, un retrobament. Llavors, els camins de la poesia i de

---

<sup>4</sup> Miquel Pujadó és un cantautor, escriptor i filòleg en actiu des de 1976. Ha publicat un *Diccionari de la cançó* i més d’una dotzena de discs. A més, estudis de la cançó d’autor com a gènere, ha escrit articles i ressenyes en diferents mitjans.

la cançó es retroben i convergeixen de nou i, tal com afirma Pujadó (2007: 1), això és en gran part gràcies a la musicació de poemes que, en principi, no estaven destinats a ser cantats –un gènere tan discutit com important.

És també Pujadó (2007) qui defensa que la societat francesa és aquella que de manera més rellevant adopta el procés creatiu de musicar poemes. De fet, un important nombre de poetes francesos accepten ser musicats i, a més, de vegades escriuen els seus poemes pensant precisament que aquests esdevindran cançons. Així doncs, hi ha una llarga llista de músics i cantautors que han descobert en els textos dels altres una important font d'inspiració musical –alguns d'aquests intèrprets es relacionaran amb la poesia de manera molt sistemàtica mentre que el d'altres serà un contacte esporàdic. Evidentment, però, no sempre aquest procés ha sigut acceptat pels poetes. Un exemple clar que dóna Pujadó (2007) és el de Víctor Hugo, qui al segle XIX va denunciar aquesta pràctica i va prohibir posar música als seus versos. Podem suposar que aquesta reacció respon a una experiència anterior no gaire satisfactòria per al poeta.

No totes les musicacions tenen la mateixa qualitat; de vegades text i música formen un sol cos indestriable mentre que d'altres cops una mala interpretació del poema dificulta la seva comprensió. D'altra banda, cal tenir en compte que alguns poemes són més senzills de musicar –per la seva regularitat mètrica, pel ritme, per la rima, etc.– que no pas els que són de vers lliure, que tenen poc ritme o que fan servir l'encavallament, entre d'altres característiques. Hi ha poetes que donen la feina feta, com ja dèiem, i d'altres que requereixen d'un gran esforç d'adaptació. Molt important és adonar-se que no és tan important la veu o la parafernàlia musical com el discurs; el poema no ha de ser l'excusa, sinó el motiu. Miquel Pujadó (2007: 10) defensa que «l'abundància d'experiències poc estimulants no ens ha de fer oblidar els encerts existents, les autèntiques joies que han permès divulgar de manera adequada excel·lents poemes convertits en bones cançons entre un públic molt ampli».

Quan sentim parlar de la “musicalitat de la poesia” o de l’origen comú de poesia i música –al qual hem fet referència unes línies més amunt– ens plantejam fins a quin punt, actualment, música i poesia segueixen un mateix camí i comparteixen trajecte. Establerts en una etapa en què les arts es desenvolupen de manera integrada i donen pas a noves propostes i disciplines a les quals ja resulta més difícil o inapropiat parlar de diferents llenguatges artístics: «especialment des de les avantguardes del segle XX, sovint és inexacte i restrictiu l’ús de les etiquetes disciplinàries tradicionals («música», «poesia», «teatre», etc.) per referir-nos a les innovadores manifestacions artístiques que es produeixen» (Bordons & Casals 2012: 7). Ens haurem d’aturar a analitzar implicacions, possibilitats i experiències educatives que aquest diàleg entre poesia i música ens brinda i així crear un enfocament pedagògic per enfocar aquest coneixement multidisciplinari.

### **3.2 Intertextualitat i paral·lelismes entre poesia i música**

És en el punt de retrobament entre poesia i música que es parla d’intertextualitat i de les relacions intertextuals, que permeten una aplicació didàctica. Llavors, podem aprendre i ensenyar poesia a través de la música?

Haurem d’entendre la intertextualitat en sentit ampli i això significa que ens referirem, en un principi i tal com defensen Júlia Ferrer i Tània Parra (2012), a «la relació entre un text i els precedents culturals que l’han influït en qualsevol aspecte. Un text seria sempre, en certa manera, la reescriptura de textos precedents i això implica que la lectura s’enriqueix de tota una tradició, d’una sèrie d’expectatives i de referents externs al text en concret» (2012: 32). Per al camp d’estudi que implica aquest treball, però, parlem en concret de textos poètics i música i no de textos en general i precedents culturals.

La intertextualitat entre poesia i música és molt àmplia i, per això, hi ha classificats diferents graus d’interrelació entre ambdós gèneres<sup>5</sup>. En primer lloc, podem enfocar la seva relació considerant un text poètic i una peça musical

---

<sup>5</sup> La classificació dels diferents graus d’intertextualitat l’agafam de l’article fet per Júlia Ferrer i Tània Parra (2012), la referència del qual es troba detallada a l’apartat de referències.

com a obres independents. Entre elles, doncs, no tenen contacte directe i la seva execució es fa per separat però gràcies a ambdues accedim al coneixement d'un moviment cultural en concret. D'aquesta manera, enriqueirem el nostre saber sobre el fenomen fent anàlisi de la poesia i de la música del corrent en concret que és objecte d'estudi. El segon grau d'interrelació ens portaria a executar conjuntament les dues obres independents. És a dir, el poema s'acompanyaria amb música incidental; també es podria treballar a la inversa i buscar per a una música un poema que s'hi adigui. En aquest cas, s'ha de tenir en compte que poesia i música han de ser complementaris i buscar així una relació de ritme, una combinació sil·làbica –en poesia– o la melodia i també la mètrica o combinació de temps forts i febles –en música. Defensen Ferrer i Parra (2012) que «seria el mateix ús que es fa de la música en el cinema, on aquesta té bàsicament el paper de subratllar els elements emotius que es desprenen de l'acció. Un exemple clar és la utilització de música contemporània per a les pel·lícules de terror, en què s'aprofiten les dissonàncies i l'absència de melodia per ajudar a crear tensió» (2012: 33). En tercer lloc hi tenim els poemes que parlen de música. Poden esmentar la música en general o parlar d'autors, obres, instruments, estils... Amb aquesta esmena la música es converteix en referent pel poema i en el poema. El quart grau d'interrelació és la transposició d'elements típics d'un d'aquests gèneres cap a l'altre. Així doncs, s'empren estructures característiques d'una de les arts en una altra. Podria ser, per exemple, emprar trucs característics de la composició musical a l'hora d'escriure un poema. I, per acabar, arribam al cinquè, últim i màxim grau de simbiosi. Aquest es dona quan una obra conté els dos gèneres. Poesia i música són trobades en composicions com la cançó, per exemple, i aquest tipus d'obra poden haver nascut gràcies a un únic autor o bé que l'autor del text sigui un i l'autor de la música un altre. En tot cas, poema i melodia es conjuguen i s'adapten.

Amb aquest cinquè grau arribam al nivell d'intertextualitat que ens interessa treballar, al que conté els dos gèneres en una sola mostra. La relació que s'estableix entre el poema i la música és total.



### 3.3 Ensenyar poesia a secundària i batxillerat

Sovint s'ensenyava la poesia com si els alumnes haguessin de contestar unes preguntes purament memorístiques sobre la vida i l'obra del poeta. Si no fem estimar les paraules i l'art màxim de les paraules, que és la poesia, els joves no estimaran la poesia. Molts alumnes escolten o llegeixen els poemes com si es tractés de l'enunciat d'un problema al qual han de trobar la solució i aleshores la poesia els preocupa, els intimida i, finalment, els avorreix. Els alumnes s'espanten perquè es pensen que els han d'agradar o han d'entendre bé tots i cada un dels poemes que llegeixen o que hi ha en un llibre. Però ¿per què ha de ser així? ¿És que ens agraden igual totes les novel·les que llegim -fins i tot si són del mateix autor- o totes les cançons que escoltem? Els alumnes han de poder fer la seva selecció, per parlar només dels poemes que els hagin agradat. Val més un sol poema més sentit que una antologia de poemes gruixuda però morta. (Teixidor 2007)

Aquest fragment es troba al llibre *La lectura i la vida* (2007), d'Emili Teixidor, i sembla ser molt adequat per la qüestió que s'està tractant. És aquest tipus de metodologia didàctica per ensenyar poesia que es critica al present treball, un sistema obsolet i poc beneficiós tant per l'alumne, sobretot, com pel professor. Un altre cas és el de Sam Abrams, director de la Setmana de la Poesia a Barcelona, que critica el funcionament de la metodologia d'ensenyar poesia i afirma en una entrevista<sup>6</sup> que «el sistema educatiu destrueix més lectors de poesia dels que crea», cosa que no ens podem permetre. «Quan ets adolescent, el que vols llegir és Salvat Papasseit, Palau i Fabre i Brossa mentre que a les escoles encasqueten Ausiàs March, Ramon Llull i Verdaguer»<sup>7</sup> i amb això no s'intenta dir que autors com els citats en última instància no s'hagin de conèixer i estudiar, sinó que la metodologia per a introduir-los no és l'adequada. Abans de tractar amb poetes tan complexos i amb qüestions formals se'ls ha de mostrar als alumnes aquells autors que arribin a ells, que transmetin en els seus poemes aquells pensaments o preocupacions que afecten també els interessos dels alumnes. Enganxar-los seria el concepte i l'objectiu i, una vegada despert el seu interès, ensenyar-los la possible complexitat i formalitat de tot plegat. Llavors, s'han de crear experiències prèvies per després poder afrontar-ho amb més facilitat.

---

<sup>6</sup> Entrevista feta al BTV notícies matí en data 13/05/2015, disponible a la pàgina web <http://www.btv.cat/btvnoticies>

<sup>7</sup> Abrams expressa aquestes paraules a l'entrevista citada a la referència anterior.

Quelcom fonamental per als adolescents és que els professors els ajudin a desenvolupar el seu pensament abstracte i, precisament, l'adolescència és l'etapa en què aquest pensament madura. És el moment de fer-los tenir idees i conceptes i els professors en són, en gran part, responsables; no tenir pensament abstracte els portarà als problemes de comprensió lectora i, en conseqüència, al fracàs escolar. «El pensamiento abstracto proporciona el desarrollo de la memoria lógico-discursiva; de la imaginación y fantasía; la comprensión de reglas deductivas, i la capacidad para pensar de forma hipotético-deductiva. Estas características son cardinales a la hora de trabajar textos en todos los niveles de la lengua» (Santiago 2013: 17).

La metodologia activa que ha de seguir el professor en aquest sentit ha d'incloure les capacitats orals –tant de comprensió com d'expressió oral– per així complementar correctament l'aprenentatge de l'alumne. I és que en un món on predomina la comunicació i les relacions socials, és molt necessari treballar la comprensió oral i l'escolta activa. L'alumne ha de saber comunicar-se i transmetre qualsevol pensament, per la qual cosa la poesia és una eina molt profitosa.

La poesia ho és tot, la poesia ens permet pensar, reflexionar, conèixer-nos, aprendre dels diversos aspectes de la vida, aprofundir en les relacions personals i socials... però sobretot ens permet gaudir gràcies als nous horitzons que se'ns obrin quan procedim a la seva lectura. La poesia, en definitiva, és aprenentatge de la vida i això és el que han d'entendre i captar els alumnes.

És interessant, llavors, rumiar sobre el paper que tenen els professors al respecte. Realment la poesia es pot ensenyar? És important la manera com s'ensenyar? També durant la Setmana de la Poesia d'aquest any, David Caño<sup>8</sup> afirma el següent:

La poesia t'ensenyar a viure. I es pot ensenyar a viure-la. Com tot. Quan ensenyas una cosa que la vius, la transmits d'una manera diferent que si és una mera part

---

<sup>8</sup> David Caño, mestre de Primària i poeta, rapsoda i activista, concedeix una entrevista a [diarieducació.cat](http://diarieducació.cat) en data 12/05/2015 en la qual parla de l'aprenentatge de la poesia a les escoles.

del temari. També és cert que s'aprèn llegint-ne molt, però es pot ensenyar a llegir-la, a gaudir-la. [...] La poesia és minoritària en la societat, i per tant també en la institució educativa. Evidentment que és la manera com s'ensenyava, però també cal una aposta. Jo he anat a fer recitals a bars de Barcelona que estaven plens. Doncs bé, aquests joves, alguns de batxillerat, llegeixen poesia, compren llibres, han flipat amb poetes ben diversos i, a partir d'ells, han pogut acabar entrant a la poesia de Verdaguer, Salvat o Xavier Sabater, tan se val.

Els professors ensenyen però també aprenen. Han de tenir la capacitat per engrescar i és una qüestió tant d'empatia com de vocació. Ser professor és ajudar els alumnes, despertar-los l'interès i fer que el seu aprenentatge sigui significatiu. Per tant, les possibilitats que ofereix la figura del professor són múltiples, sobretot, si aquest es decideix a capbussar-se dins el món de les experiències didàctiques innovadores.

Existeixen estratègies que faciliten que l'alumnat ho passi bé amb la lectura de poesia i amb tot el coneixement referent a la qüestió. Per exemple, que el professor llegeixi en veu alta i amb l'entonació adequada, que s'expliquin les paraules o expressions que poden resultar dificultoses per a la comprensió, la lectura individual i silenciosa per part dels alumnes com també la recitació col·lectiva, la memorització del text –si cal–, etc. I dins aquestes estratègies s'hi situaria l'aprenentatge de la poesia a través de la música i, més en concret, dels poemes musicats. Es tracta de crear un clima adequat dins l'aula, un clima que sigui facilitador de l'aprenentatge significatiu i de l'assimilació de les idees que el professor pretén inculcar. És a partir d'aquestes estratègies –entre les quals es troba la utilització dels poemes musicats– que es permet introduir l'alumne dins el món de la poesia, introducció imprescindible per captar-ne l'essència i, a continuació, estudiar els recursos poètics i reflexionar sobre la interpretació i comprensió dels poemes. Per tant, activitats i estratègies senzilles que ens serveixen d'introducció poden derivar després en l'aprenentatge complet sobre el context, autor, rima, versos, estrofes, figures retòriques, etc. I també, per descomptat, pot concloure en l'exercici de l'escriptura de poemes –amb o sense una finalitat determinada.

Per tant, el model acadèmic que predomina es basa generalment en la contextualització de moviments literaris, d'autors i dels seus textos i també en

la capacitat de comentari de textos. Es tracta d'una cronologia de característiques literàries, autors i obres que es treballen a partir del llibre de text i que s'engloben en un marc teòric. Els professors entrenen els alumnes per estudiar característiques dels períodes literaris, per trobar determinats trets dels poemes que analitzen i per encabir-los dins el context que els pertany oblidant que l'essència poètica no és, en primer lloc, aquesta. El sistema esmentat no és del tot rebutjable però no capta l'esperit de la poesia com a art perquè s'hi perd la característica estètica. El resultat és que els alumnes només veuen el poema com quelcom per analitzar i extreure'n característiques –és a dir, quelcom per fer-ne un comentari de text– i no com allò artístic i amb el qual gaudir.

És com si volguéssim sensibilitzar algú per la naturalesa i davant d'un esplèndid paisatge li féssim focalitzar un arbre, un núvol espès, un camp de blat. És evident que això hauria de constituir una segona fase de l'anàlisi. La primera, gaudir, emocionar-se, aprehendre el paratge en sí és bastant més que una simple juxtaposició d'elements. (Sánchez-Enciso 2002: 1)

Tot plegat és un problema de seqüenciació i de forma –de quan ho fem i de com ho fem. Un alumne desinteressat per la poesia i la literatura és, probablement, un alumne que amb posterioritat ha sigut bombardejat amb tota classe de dades històriques, estètiques i de criteris de valor amb les quals després haurà de fer un comentari de text o un examen d'avaluació. «Comentar un text té sentit per un alumne quan ha gaudit d'un poema, quan ha pogut fer-se conscient d'impressions, imatges, suggeriments, sentiments, visions de la realitat, que proporciona; tot això que és calent, íntim, personal [...]» (Sánchez-Enciso 2002: 2). Per això, és important ensenyar-los que abans de posar-se a buscar determinades característiques poètiques l'alumne ha de connectar amb el poema i s'ha de produir el *procés de recepció* del text. Aquest procés ha d'acompanyar l'alumne des de l'emoció fins al descobriment dels fonaments del poema. La veu de l'alumnat sempre s'ha de tenir en compte i és important: «[...] l'emoció, el sentiment, les imatges són el material primer de la recepció estètica, l'obertura cap a interpretacions fonamentades» (Sánchez-Enciso 2002: 3).

### 3.4 Importància del coneixement i l'educació musical

Aniruddh D. Patel (2010) és un neurocientífic nord-americà que defensa que l'espècie humana és en essència una espècie musical. Oliver Sacks (2007), per la seva banda, parla de la *musicofília*<sup>9</sup> i defensa la teoria que tots els humans tenim un aparell nerviós capaç de distingir a la perfecció tant melodies com tons i que això és quelcom innat i que evoluciona en cadascú d'una manera o d'una altra. Quan un ésser humà neix ja es demostra en ell la sensibilitat per la música i, per tant, una idea molt important del treball que ens ocupa és aprofitar d'alguna manera aquesta predisposició innata que tenim els humans. Buscar-la, aprofundir-hi, experimentar i fer que ens ajudi amb qüestions tals com la poesia.

En el nostre dia a dia sentim música gairebé sense adonar-nos-en, però aquesta exerceix sobre nosaltres un poder innegable. La música ens commou, ens fa revenir sentiments, i és per això que, per exemple, és emprada com a reclam publicitari. La influència que suposa en nosaltres fa que un missatge determinat que se'ns transmet en un determinat moment pugui canviar segons la música que l'acompanya.

La música, doncs, pot resultar un recurs molt amè i eficaç per a la motivació. Desinhibir-nos i fer-nos més creatius en molts sentits és una de les potencialitats que explota el coneixement musical. De fet, hauríem de començar a veure els alumnes com a inventors, compositors i improvisadors perquè l'aula és un espai no només per a compartir coneixements i on es dugui a terme l'esquema ensenyament-aprenentatge, sinó que és un espai on se'ls obren portes socioculturals i socials en general a partir de les pràctiques musicals comunes.

Amb la música, com dèiem, els alumnes reforcen la seva motivació i amplien els sentiments positius, ens transporta emocionalment –ens anima o ens entristeix. I molt important és aquest despertar de la motivació perquè facilita que els alumnes estiguin més atents dins classe. En aquest sentit, la

---

<sup>9</sup> *Musicofília* o tendència a la música.

lectura d'un text poètic –o literari, en general– actua de la mateixa manera perquè també ens pot transportar emocionalment, com dèiem, però els alumnes que no entenen un text poètic no poden trobar en la seva lectura una font de plaer. Comprendre un text, però, no és només conèixer cada paraula que el forma sinó que també s'ha d'interpretar i omplir de sentit. I és només quan l'alumne arriba a entendre el text que se'l pot motivar per a la lectura i l'estudi d'aquest. En aquest punt és on la música pot ajudar-nos, funcionant com a facilitador de la comprensió i la interpretació. Per tant, s'ha de tenir cura perquè l'alumnat tingui l'oportunitat d'emprar la música com a eina de suport a la comprensió i així desxifrar de manera més còmoda el sentit d'un poema i el bagatge cultural que té al darrera.

Possiblement la poesia no acabi de quallar dins les aules perquè no hi ha aquest espai que diem que ha d'anar dedicat a fer fluir les emocions. Només ensenyar allò bàsic no ha de ser l'objectiu principal sinó que hem d'anar més enllà i afavorir el tractament dels valors i de les emocions. La música és una font molt important per aquest objectiu perquè estimula l'aflorament d'aquestes emocions i, moltes vegades, és gràcies a ella que els alumnes –o persones en general– són capaços d'expressar i comunicar sensacions i estats d'ànim. L'ensenyament en general està basat en la lògica i en el llenguatge i amb la música es potencia la capacitat expressiva i la capacitat de comprensió i ens fa generar una percepció integradora de la realitat. Per això, complementar l'ensenyament de la matèria que ens ocupa amb la música pot resultar una combinació molt encertada perquè resulta que amb la música es treballa la llengua a un nivell avançat.

Plató va dir que «l'ensinistrament en la música és un instrument més que cap altre per a l'educació» [traducció pròpia] i en temps d'Aristòtil la música resultava ser un dels quatre pilars de l'aprenentatge bàsic. Actualment s'ha demostrat que quan s'escolta o es practica música s'activen i es fan funcionar gairebé totes les regions del cervell. Escoltar música clàssica pot fer augmentar la concentració i la memòria i s'ha demostrat que estudiar un instrument musical fomenta el raonament espacial. Per totes aquestes afirmacions queda

confirmat que la música crea un ambient positiu que afavoreix l'aprenentatge de coneixements diferents de la música –tant de la poesia com de qualsevol altre ítem.

### **3.5 Poesia i música en el marc curricular i de competències**

En aquest punt ens manca veure l'adequació de la relació entre poesia i música –tema escollit per fer el projecte– al currículum de llengua catalana i literatura d'ESO i batxillerat (2008). Aquests són els documents vigents que hem consultat, realitzats per la Conselleria d'Educació i Cultura de les Illes Balears, d'acord amb la LOE.

Segons la normativa actual que acabam de citar, la proposta que es desenvolupa en aquest projecte es pot adequar tant a primer i segon d'ESO com a tercer i quart d'ESO i els dos cursos de batxillerat. És a dir, l'ensenyament de poesia a partir de la combinació amb música és vàlida a qualsevol curs. A més, tal com el currículum indica, la poesia es tracta –encara que de maneres diferents– a tots els nivells. En el primer cas, a 1r i 2n d'ESO, la nostra proposta seria útil per introduir els alumnes dins les característiques i el món general del gènere poètic –tal com indica que s'ha de fer al bloc d'Educació literària. En el cas dels cursos superiors –a 3r i 4t d'ESO i a 1r i 2n de batxillerat–, la poesia combinada amb la música els pot facilitar la comprensió i interpretació global del poema així com també la seva anàlisi i comentari. En tot cas, la música resultarà sempre un suport didàctic que el professor podrà emprar sempre que consideri necessari. Així doncs, dedicar un espai a la poesia musicada a tots els cursos seria pertinent en cas que el professor ho decidís. En aquest treball, però, ens centrarem en els primers cursos d'ESO i en el seu primer tast d'educació literària referida a la poesia.

La proposta que es fa en aquest projecte permet treballar la poesia d'una manera molt àmplia i també cadascun dels poetes d'una manera molt concreta. Per tant, els poemes musicats que es poden treballar a partir dels exemples d'activitats o d'unitat didàctica plantejades aquí poden ser molt abundants. Al cap i a la fi, tots són igualment vàlids.

S'intentarà fer patent la importància que el currículum dona a la oralitat i a l'educació poètica i artística així com també la necessitat d'educar de forma holística –és a dir, més enllà de cada disciplina. A més, cal ser conscients que poesia i música, avui en dia, s'inclouen en un marc d'innovació tecnològica. Així doncs, tenint en compte que vivim en la societat de la comunicació, no és estrany que ens plantejem com fer funcionar aquest mestissatge artístic. S'ha obert un nou món de possibilitats, d'aplicacions i de lectures relacionat amb la tecnologia i, sobretot, amb Internet. Per això, es diu que:

Els alumnes han de ser –i majoritàriament ja són– capaços de construir productes multimodals que reflecteixin l'aprenentatge integrat de diferents disciplines: *power points* o vídeos on s'hi barregen imatge, poesia i text o la creació d'un videoclip, un *lipdub* o un *mashup* en serien bons exemples. I cada vegada més el professorat de totes les disciplines també utilitza i gira la mirada envers aquetes noves possibilitats que superen les limitacions del paper escrit. (Bordons & Casals 2012: 7)

Per tant, és molt important que professors i alumnes s'insereixin en aquest nou corrent i estil pedagògic que es regeix pels avanços tecnològics i entenguin que la incorporació o creació de música a partir de la poesia suposa una renovació pedagògica i, a més, un gran salt qualitatiu.

I, per últim, es farà incloure aquesta didàctica plantejada en el marc de criteris d'avaluació que es concreten al currículum a més de proposar-ne alguns que consideram necessaris –relacionats amb l'educació emocional, per exemple. A més, s'intentarà treballar de manera més significativa per tal d'entrar en el món de tendències, d'autors i de poemes. Viure sensacions i veure que la poesia va més enllà, que s'interrelaciona amb les diverses àrees i amb molts continguts diversos.

#### **4 Desenvolupament de la proposta**

Una vegada arribats a aquest punt, passam a explicar en què consistirà la nostra proposta. Com ja hem especificat anteriorment, es tracta d'un seguit d'activitats per treballar la poesia a partir dels poemes musicats, una eina que serà adequada pel nivell de 1r i 2n d'ESO per tal que els alumnes facin una



primera immersió en el món de la poesia i de les seves característiques i significacions –tenim en compte que a l'Educació Primària l'han treballat, però no tan exhaustivament, de manera que seguirem en la línia que els alumnes han pres fins al moment. D'aquesta manera, iniciarem el desglossament de les diferents parts que formen la proposta i concretarem els diversos aspectes a tenir en compte per a dur-la a terme sense problemes i que resulti profitosa i eficaç.

#### **4.1 Presentació de la proposta**

La proposta que es presenta a continuació pretén ser una eina alternativa a allò que avui en dia es considera l'ensenyament tradicional de la poesia. Aquesta alternativa pot esdevenir de moltes maneres però la nostra proposta es centra en fer una introducció a la poesia i això ens ha portat a pensar en la música i en els poemes musicats com a eina didàctica. El nostre punt de partida ha sigut, com ja hem explicat, pensar en una metodologia que trenqués l'esquema d'ensenyament tradicional i que inclogués activitats dinàmiques per engrescar els alumnes.

El tema escollit per la proposta és la poesia i la metodologia didàctica es farà a partir de la música. La idea és que els alumnes coneguin la poesia escoltant-la dins classe i així vegin que la poesia és per tot arreu. L'objectiu és que coneguin el seu propi interior i per això és necessari un canvi dins les aules, una revolució als instituts. Els professors són els qui guien l'aprenentatge dels alumnes, són els qui s'han d'encarregar de cercar aquestes eines dinàmiques i s'han d'involucrar amb els alumnes. El projecte, doncs, està destinat als professors de llengua i literatura catalana que estiguin interessats a donar una visió diferent de l'ensenyament de la poesia.

Explicar el funcionament de la metodologia que s'emprarà en aquesta proposta és molt senzill. Hem escollit la música com a eina didàctica perquè les possibilitats són múltiples i perquè ens trobam que a la xarxa i en versió CD hi ha molt material. Els poemes musicats han estat de moda gairebé sempre

però, en els darrers temps, les versions que podem trobar dels poemes dels autors de la literatura catalana –i d’altres literatures– són moltes i molt bones.

Així doncs, la nostra proposta es basa en agafar un d’aquests poemes musicats –o diversos, segons necessitem– i organitzar una activitat en la qual el poema musicat sigui el centre de les qüestions a tractar. Aquest poema musicat que seleccionem ha de tenir unes característiques determinades i l’hem de triar segons els objectius que marquem per a l’activitat; és a dir, no en podem agafar qualsevol i no qualsevol serveix per a l’activitat sinó que ens ho hem de rumiar.

Les activitats que en aquesta proposta es plantegen són totalment modificables i es poden manipular segons els interessos de cada professor. Es pot agafar una de les nostres activitats com a guia i com a metodologia però després canviar-ne elements o preguntes per a adaptar-la a les necessitats de cada professor. Així doncs, les activitats presentades pretenen ser un model a seguir per una nova metodologia d’ensenyament de la poesia, però no són inamovibles. Es poden acurçar, allargar, modificar... s’hi pot fer tot allò que el professor que les ha d’emprar desitgi.

## **4.2 Motivació i justificació**

El tema escollit per a aquesta proposta ha sigut la poesia en general perquè es tracta d’abordar la matèria amb la màxima amplitud possible i englobant el major context. S’ha relacionat la poesia amb la música perquè aquesta última ens permet treballar amb múltiples possibilitats i dóna un dinamisme a la sessió dins l’aula que més difícilment permeten altres eines. El que cercam és dotar els alumnes d’un aprenentatge significatiu i que s’adonin que la poesia ho és tot i que està entre nosaltres constantment, no només dins l’aula quan la planificació d’aula ho dicta. Saber poesia és útil per aprovar una assignatura però molt més ho és per a la vida. Es tracta de donar un aprenentatge de vida i no només un tema de literatura. La poesia forma part de la realitat social i quotidiana dels alumnes.

La motivació que s'ha tingut per a exposar aquest treball ha sigut la pròpia experiència personal. Havent treballat sempre la poesia de manera més teòrica i havent vist després gràcies al grup Entreveus que la poesia és molt més global del que podem pensar i que està a l'abast de tots, hem tingut ganes de pensar en una proposta alternativa a com s'havia fet fins ara l'ensenyament de la poesia. És una manera diferent de veure la poesia, li donam un altre punt de vista i ampliam el concepte. I és que si engrescam els alumnes en el moment inicial de conèixer la poesia llavors a l'hora d'aprofundir-hi els serà més fàcil i més amè perquè ja tendran una base sòlida i capacitat d'interpretació i de valoració. A més a més, si els feim apreciar la lectura de poesia –que en aquest cas és en concret de poesia, però podem parlar també de lectura en general– els esteim educant i ajudant a consolidar el coneixement, les idees i els valors com a persones. Sobretot, allò que ha d'interessar-nos com a professors i com a educadors de qualsevol matèria i assignatura és formar persones, ciutadans d'una comunitat i d'una societat. Els alumnes formen part d'una societat i han de conviure-hi i, per tant, els hem de preparar perquè hi trobin elements d'identificació.

De la motivació personal d'haver conegut la tasca i l'art del grup Entreveus n'hem parlat anteriorment i, sobretot, cal recalcar que són la nostra principal font d'inspiració. La idea d'aquest projecte ha esdevingut gràcies a aquest grup i a la idea anterior de renovar el sistema d'ensenyament de la poesia. I, una vegada dit tot això, passam a concretar els objectius de la proposta.

### **4.3 Objectius de la proposta**

L'objectiu principal de la nostra proposta<sup>10</sup> coincideix amb l'objectiu del projecte en general, que és el d'apropar la poesia als alumnes a través de la música. Més en concret, aquesta eina el que pretén és facilitar l'aprenentatge de poesia –l'assimilació del concepte– i fer-lo més significatiu. Per tant, un altre objectiu corresponent a la proposta que s'està presentant és relacionar poesia i música

---

<sup>10</sup> Per a la resolució dels objectius s'ha consultat el currículum de llengua i literatura catalanes per a l'educació secundària obligatòria (Decret 73/2008, de 27 de juny).

per reforçar l'assimilació del concepte de *poesia* i per, més endavant, encabir-se dins el món de la interpretació i del comentari poètic. A més, volem que emprin aquesta nova metodologia dels poemes musicats per fer que els alumnes siguin conscients que la poesia és quelcom quotidià i que es troba en el nostre dia a dia, per tot arreu i a llocs on no imaginàvem.

Seguint amb l'anomenada d'objectius, cal destacar també que és important comprendre discursos els textos poètics, tant orals i escrits, i interpretar-los amb una actitud crítica. Per tant, és també comprendre, interpretar, i valorar el gènere poètic. S'intentarà, doncs, que cada alumne adopti una actitud oberta i crítica cap als poemes que es mostraran, possibilitant un intercanvi d'opinions, de sensacions, de punts de vista.

En relació als objectius referents al creixement personal de l'alumnat, es tracta de fer ús de la poesia perquè s'expressin, desenvolupin el propi pensament i així prendre consciència dels propis sentiments i per controlar la pròpia conducta. Això és conèixer-se a un mateix gràcies a la poesia i a les idees i reflexions que aquesta incita en els alumnes. La poesia ajuda a descobrir-se a un mateix i això s'intentarà explotar amb les activitats que presentem en aquesta proposta. Per això, també serà molt important fer-los adonar-se que les produccions literàries constitueixen diverses interpretacions del món i de l'individu; afavoreixen el desvetllament de la imaginació i del bon gust estètic, i són un mitjà d'arrelament, de participació de la cultura pròpia i de relació amb altres pobles. Per altra banda, uns objectius prou generals són els relacionats amb l'hàbit de la lectura i de la creació poètica, que també contribueixen al creixement personal de l'alumne. Serien, en primer lloc, interpretar la lectura i l'escriptura com a font de plaer i d'enriquiment personal, de coneixement del món. Igualment, consolidar l'hàbit lector a partir dels textos poètics adequats a l'edat i als interessos generals dels alumnes. Per tant, intentarem buscar poemes musicats ajustats als gustos de l'alumnat per així despertar-los el seu interès i apropar-los al món poètic.

I, per últim, esmentarem els objectius més generalment indicats per la manera de fer feina. En aquest sentit, la finalitat principal és treballar de

manera significativa la poesia i, per això, hi afegim la música; amb aquest recurs engrescador connectarem millor amb la seva realitat social i amb la seva vida personal, cosa que els fa evident que l'aprenentatge que està a punt d'esdevenir en ells els serà útil en la seva vida quotidiana o més endavant. A més, aprendre a valorar i exercir el treball autònom i el treball en equip serà un objectiu primordial. Ja parlàvem de preparar els alumnes per la vida, per formar part d'una societat i d'un conjunt que té unes normes de convivència que cal seguir pel benestar de tothom i així, si els ensenyem a conviure i treballar tots junts, se'n sortiran millor més endavant. Sobretot, però, incitarem la participació activa dins classe i a casa –si cal– amb aquestes activitats. Per tant, el component actitudinal serà imprescindible com a objectiu i això suposa que es tindrà en compte una actitud positiva i oberta cap a la metodologia dels poemes musicats. Estam parlant d'una actitud assertiva, respectuosa i participativa. Molt important també serà el component de les noves tecnologies i d'utilitzar les TIC per l'aprenentatge, tant per la recerca com per l'elaboració de poesia o de poemes musicats –i tant sigui de manera autònoma com en grup. I, per últim, els alumnes hauran de ser capaços d'avaluar la pròpia tasca i també la des companys, demostrant una actitud crítica però al mateix temps considerada i respectuosa, com dèiem.

#### **4.4 Competències bàsiques**

En les cinc activitats basades en els poemes musicats hi trobem en comú un seguit de competències bàsiques que, segons el nostre parer, permetran que els alumnes aprenguin de la manera més completa i significativa possible. En concret, amb aquestes activitats els alumnes treballaran set de les vuit competències bàsiques que el currículum (article 10 del Decret 73/2008) especifica, i seran les següents:

- **Competència en comunicació lingüística.** A l'àrea de llengua i literatura catalanes aquesta competència és molt important i, per això, serà la que més practicarem. Hem d'assegurar que els alumnes aconseguixen una bona competència comunicativa i així podran interactuar i expressar-se en qualsevol situació i àmbit social. Així doncs, es treballarà aquesta competència

a totes les activitats perquè serà necessària la comprensió i expressió tant oral com escrita –sobretot perquè tractam amb poemes musicats.

- **Competència en el coneixement i en la interacció amb el món físic.**

Aquesta competència es treballa de forma directa perquè és molt important que els alumnes la tinguin present pel fet que han d'entendre que aquestes activitats els ajudaran a connectar i a interactuar amb la seva realitat social. És a dir, dominar la interpretació d'un poema musicat –o d'un poema en general– els serà molt útil en la seva experiència del dia a dia.

- **Tractament de la informació i competència digital.** La tecnologia de la informació es manifesta per mitjà de la llengua i, per tant, matèries com la nostra desenvolupen aquesta competència. Els alumnes han de conèixer les TIC i les han de saber dominar per poder accedir i realitzar les activitats aquí proposades. L'adquisició d'aquesta competència és bàsica no només per superar aquestes activitats sinó pel dia a dia dels alumnes. Saber emprar les noves tecnologies amb responsabilitat i filtre és molt important.

- **Competència social i ciutadana.** Sobretot amb les activitats en grup i a les explicacions en grup es treballarà aquesta competència. Ja no és la primera vegada que destacam que els professors han de forjar ciutadans, ciutadans que formen part d'una societat i d'un conjunt que, per funcionar, necessita unes bases de convivència. La competència social i ciutadana ajuda a garantir aquesta bona convivència i amb la interacció amb els companys els alumnes aprenen a ser solidaris, a col·laborar i a cooperar. El fruit que trauran de treballar en grup i de coavaluar els altres companys els farà créixer com a persones. Els alumnes hauran de ser responsables de la seva tasca però hauran de tenir empatia davant l'esforç dels altres.

- **Competència cultural i artística.** Treballar la poesia és treballar l'àmbit i la competència cultural de les persones, igual que demanar la creació d'un poema musicat és incentivar la capacitat artística dels alumnes. Els alumnes podran mostrar el seu nivell de creativitat i podran posar en pràctica totes les seves habilitats artístiques.

- **Competència per aprendre a aprendre.** Parlarem bastant d'aquesta competència perquè hem dedicat activitats o parts d'activitats a deixar que l'alumne sigui el protagonista del seu aprenentatge i que el valori i ajusti com consideri necessari. El professor passarà a ser el guia d'aquest procés d'ensenyament-aprenentatge i serà l'alumne qui haurà d'agafar el timó i treballar de manera autònoma –tant quan és de forma individual com en grup.

- **Autonomia i iniciativa personal.** És important aquesta competència i per això es treballarà a totes les activitats. Del propi alumne depèn la participació que exercirà durant les activitats i si aquesta participació serà activa i positiva o serà més aviat al contrari. Aquesta competència es relaciona amb l'anterior perquè és la iniciativa de l'alumne la que mourà i dirigirà el seu aprenentatge i la seva competència d'aprendre a aprendre. Es tracta de tenir iniciativa pròpia per fer les activitats i no serà el professor qui cada dia controlarà l'alumne. Hi ha activitats d'interpretació, de reflexió, d'expressió de sentiments... i si l'alumne ho enfoca bé, podrà despertar molt aquesta competència.

#### **4.5 Aplicació de la proposta**

En aquest apartat d'aplicació de la proposta farem feina amb tot allò que correspon amb la posada en marxa de les activitats que especificarem més endavant. Primer de tot, plantejarem quina és l'estratègia metodològica que seguirem mentre que, a continuació, precisarem la temporització i la seqüenciació de les activitats. També parlarem dels recursos i dels materials necessaris per poder desenvolupar la proposta i ja, a continuació, passarem a descriure les activitats per després, en acabar, parlar de la seva avaluació.

##### **a. Estratègia metodològica**

A nivell més general, l'estratègia metodològica que volem seguir en aquesta proposta, segons el nostre parer, ha quedat prou clara des del principi: introduir música a l'ensenyament de la poesia i així, mitjançant els poemes musicats, treballar el concepte *poesia* i les seves característiques i peculiaritats. Aquesta

estratègia l'aplicarem de cinc maneres diferents a través de cinc activitats de metodologia i funcionament també diferents.

La primera, el dictat amb música, junta la comprensió oral a partir de la música i la gramàtica i el lèxic. Els alumnes hauran d'escoltar la cançó que sona i omplir els buits –tendran el text amb la lletra on hi haurà els buits corresponents– amb les paraules sense fer errades d'ortografia, com és evident.

La segona, la webquest, forma part d'un procés d'aprenentatge que va guiat –el professor introdueix unes instruccions– i els alumnes han de posar en marxa les seves habilitats de treball autònom per tal de ser conscients del seu propi procés d'aprenentatge. A més, s'hi inclou una autoavaluació per verificar aquesta responsabilitat sobre el propi aprenentatge. El mètode que basa la webquest és que els alumnes es troben davant un problema que hauran de resoldre per mitjà dels recursos que el professor els haurà donat i resolent les activitats que es presenten al llarg del camí. La majoria de la informació que hauran de cercar o que poden voler cercar es troba a Internet i, per tant, hauran de fer buidatge de tot allò que consulten perquè a la xarxa no tot el material és vàlid. La webquest és un recurs didàctic per promoure l'autonomia de l'alumne, el seu maneig de la informació i que promou moltes de les competències bàsiques.

Per mitjà de la webquest es pot ensenyar poesia a partir dels poemes musicats i que aquesta sigui la protagonista del procés d'ensenyament; és a dir, la webquest pot guiar la unitat didàctica de la poesia si això interessa al professor –i és així com s'ha plantejat aquesta proposta.

La tasca en equip, que és la tercera activitat, implica coordinació, cooperació i actitud assertiva. Ja n'hem parlat, però a partir del treball en grup preparam els alumnes per ser bons ciutadans i membres d'una comunitat. L'aula també és una comunitat i amb el treball en equip podem aprendre dels altres i també ajudar-nos uns amb els altres amb les idees de tots. Els alumnes



es complementen, s'escolten i s'ajuden. És treball cooperatiu serà, en aquest cas, un treball en equip per interpretar poemes musicats.

A més, tenim una activitat que té com a títol “Ara et toca a tu! Fes un poema musicat”. La metodologia que regirà aquesta activitat segueix amb la gestió del treball autònom i s'hi afegeix el component de la creació i recerca web. En aquest cas, es posa en marxa la capacitat creativa de l'alumne i se li permet expressar-se amb llibertat, expressar sentiments i idees, La tasca del professor també inclou la de conèixer l'alumne i aquesta pot ser una bona eina per aconseguir-ho.

Per últim, tenim una activitat d'avaluació. Els poemes musicats es poden permetre ser l'objecte d'avaluació final d'una unitat didàctica –o simplement una activitat avaluable més, tot dependrà de la intenció del professor. Les proves d'avaluació serveixen per captar quin ha sigut l'aprenentatge final que els alumnes han fet de l'ensenyament proporcionat pel professor o per les unitats didàctiques que aquest ha elaborat. Moltes vegades no capta l'essència i no s'aconsegueix l'objectiu, per la qual cosa el professor ha d'intentar sempre que l'avaluació consti procediments i no només una prova final d'avaluació.

## **b. Descripció de les activitats**

A continuació passarem a veure i a explicar quines són les cinc maneres que hem pensat per mitjà de les quals treballar els poemes musicats. Aquestes cinc maneres es reflecteixen en cinc activitats de metodologia didàctica diferent, com hem vist, per demostrar que els poemes musicats permeten una àmplia gamma de treball i que hi ha moltes possibilitats per explorar i explotar dins l'aula. Aquí hi ha les activitats que proposam:

### **i. El dictat amb música**

El dictat amb música és una activitat que combina habilitats relacionades amb la comprensió oral i habilitats de gramàtica, lèxic i bona escriptura. Tot plegat és una activitat breu –segons la cançó que escollirem els alumnes l'hauran d'escoltar 2 o 3 vegades– d'uns 20 minuts de durada. Per tant, podem

incloure-la en una sessió on s'hagi previst una altra activitat breu o un temps per a l'explicació teòrica del professor, per exemple.

L'activitat consisteix en preparar una cançó en llengua catalana –som dins una classe de llengua i literatura catalanes–, preferiblement un poema musicat, i cercar-ne el videoclip amb i sense lletra i, a més, cercar-ne la lletra eliminant-ne parts. És a dir, necessitarem la lletra en paper, el videoclip sense lletra i el videoclip amb lletra.

Amb la lletra en paper el que farem serà, com ja hem dit, eliminar-ne parts de manera que els alumnes hagin de completar-la segons vagin escoltant la cançó i sense cometre errades d'ortografia. En començar l'activitat, el professor lliurarà a cada alumne una mostra de cada text amb els buits que l'alumne haurà de completar. A continuació, es passarà a la projecció del videoclip mitjançant la pissarra digital. Els alumnes l'escoltaran sense pausa i, en acabar, tendran 2 minuts de “reflexió” per revisar allò escrit. Aquest procés es repetirà una vegada més o dues, segons la complicació o el nivell de la cançó –pot dependre de la rapidesa, de la dificultat d'enteniment, etc. Una vegada escoltada la cançó les vegades que calgui, es procedirà a la correcció. La correcció es farà intercanviant cada alumne el seu dictat amb algun altre company, de manera que cap alumne corregeixi el seu. La solució del dictat ens la donarà el videoclip amb la lletra. Una vegada corregit el dictat, es retornarà a cada alumne el seu i es podrà fer la revisió de la revisió<sup>11</sup>.

Finalment, es comunicarà el resultat al professor per tal que aquest ho anoti i ho tengui en compte per a l'avaluació.

Cal tenir en compte uns quants aspectes abans d'elegir la cançó. Ja ho hem dit: no val qualsevol. Som dins una classe de llengua i literatura catalanes i la cançó haurà de ser en català, la lletra que facilitarem als alumnes amb els buits corresponents no ha de tenir errades ortogràfiques –seria una barbaritat– i tampoc n'hauria de tenir en videoclip amb la lletra (que ens ajuda amb la

---

<sup>11</sup> VEGEU l'Annex 1 per tenir una mostra dels elements necessaris per fer un dictat amb música.

correcció). Hem d'haver escoltat la música abans perquè aquesta activitat no permet gaire improvisació; si els alumnes veuen que és massa ràpida, que el videoclip no s'escolta bé o que, en definitiva, no ens hem preocupat gaire de l'organització de l'activitat ja podem preveure resultats més aviat regulars. No és una activitat difícil de preparar, però s'ha de preveure la seva estructura.

Un inconvenient que s'ha de tenir en compte –i que es repetirà a mesura que planegem activitats que necessitin Internet– que la xarxa no sempre està disponible i hem de tenir alternatives per si aquesta falla. Sempre hi ha la opció que el professor reciti el dictat en cas de no poder accedir a la música.

## ii. La webquest

La webquest<sup>12</sup> és una activitat més complexa i més completa que permet treballar de manera més profunda amb els poemes musicats. En el nostra cas, s'ha preparat una webquest per a 8 sessions i, precisament per la seva durada, podria servir com a unitat didàctica completa per a treballar la poesia en general. De tota manera, es pot escurçar o allargar segons la necessitat de cada professor.

La nostra webquest està pensada per dur-se a terme dins classe. Cada sessió programada –hi ha 8 sessions– conté una activitat a resoldre. Tot plegat està pensat per desenvolupar l'autonomia de l'alumne dins classe. Per això, cada alumne disposarà del seu propi ordinador i cadascú realitzarà la seva tasca de manera individual. La figura del professor serà la de guia de l'aprenentatge. Els alumnes podran consultar dubtes i fer-li tota classe de preguntes, però no es tracta en cap moment de classes magistrals teòriques. S'aniran resolent les activitats programades a la webquest a classe, amb el professor donant el seu ajut, i es combinaran les activitats amb l'explicació i la reflexió en grup de la "teoria" –que el professor s'encarregarà d'introduir. Per tant, és una webquest que es complementa amb la matèria que doni el professor i que ajudarà a resoldre les activitats.

---

<sup>12</sup> VEGEU l'enllaç <http://poesiaipoemesmusicats.jimdo.com/> on trobareu l'exemple de webquest. VEGEU l'Annex 2 amb algunes mostres del format de la webquest i alguns dels continguts.

Els alumnes tindran a una plana web la webquest i hi accediran amb el seu portàtil, igual que ho farà el professor i ho projectarà a la pissarra digital. Cada dia es procedirà a començar una activitat, activitat que com ja hem dit s'introduirà a partir d'informació més "teòrica" que donarà el professor. El funcionament seria el següent: l'explicació del professor d'alguns elements de la teoria o quelcom que s'hagi de treballar o debatre en comú es farà a nivell de grup, però després cada alumne respondrà de manera individual, ho enganxarà a un document Word i, en acabar, ho enviarà al correu electrònic del professor. Els dos darrers dies (sessions 7 i 8) són d'exposicions i mostra dels poemes musicats que els alumnes hauran fet a la Sessió 6 (activitat 6).

Les instruccions de tot plegat estaran a la webquest i el professor/guia també facilitarà el procés dins classe amb tot els alumnes.

Les cinc activitats primeres, que es lliuraran al full del document de Word, comptabilitzaran a l'apartat procedimental mentre que després a l'apartat conceptual s'hi avaluarà l'activitat 6 i 7<sup>13</sup>.

És una activitat prou complicada d'organitzar i de dur a terme perquè es necessita molt ordre, la participació assertiva dels alumnes i molt de temps per crear la webquest. Una vegada creada, però, pot servir per cada any i es pot modificar segons la necessitat del professor.

A continuació hi ha una mena d'esbós del que s'aniria fent a cada sessió:

La webquest	
<b>Sessió 1. Activitat 1</b>	<p>¿Què és la poesia? En parlam entre tots. Temes, característiques (en vers, rima, ritme, etc.). Completa els buits del text per saber-ne la definició. Definició tradicional de poesia. Cançó i rondalla ¿Quin d'aquests dos textos s'assembla més a una poesia? Per què? Definició actual de poesia. Busca els elements a la cançó i a la rondalla anteriors.</p>

<sup>13</sup> VEGEU l'apartat d'avaluació que més endavant es presenta en aquest treball.

¿Què transmet la poesia?	
<b>Sessió 2. Activitat 2</b>	<p>Escolta els poemes i, de cadascun, assenyala:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Rima consonant/assonant o lliure</li> <li>- Rima aguda, plana o esdrúixola</li> <li>- Metàfores i altres figures retòriques</li> <li>- El vers. Art menor i art major</li> <li>- Significat</li> </ul>
<b>Sessió 3. Activitat 3</b>	Taller de lectura de poemes
<b>Sessió 4. Activitat 4</b>	<p>Busca lletres diferents de cantautors o poemes musicats que parlin dels següents temes:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Amor</li> <li>- Desamor</li> <li>- Tristesa</li> <li>- Amistat</li> <li>- Política</li> <li>- La vida i la mort</li> <li>- La guerra o la pau</li> <li>- La família</li> </ul> <p>Escriu de qui és el poema i quin grup l'ha musicat. Enganxa, si existeix, l'enllaç del videoclip del canal Youtube.</p>
<b>Sessió 5. Activitat 5</b>	<p>Llegeix primer el poema i explica què et transmet. Escriu-ho, reflexiona-hi. Què volia dir el poeta?</p> <p>Després, escolta el poema musicat. Ha canviat alguna cosa? Pot ajudar-nos, la música, a entendre un poema?</p>
<b>Sessió 6. Activitat 6</b>	Fes un poema i acompanya'l de música sense lletra.
<b>Sessió 7 i 8. Activitat 7</b>	Presentació dels poemes musicats davant tota la classe. Avaluació i coavaluació

### iii. El treball en grup: interpretació

El treball en grup té un objectiu específic i és el del treball cooperatiu. A aquestes edats tan tendres, serà més fàcilment interpretable un poema si els alumnes s'ajuden entre ells per desxifrar-lo. I aquesta és la idea que mou l'activitat que es presenta a continuació. Serà principalment una feina d'interpretació en grups de 3 alumnes.

Se'ls facilitarà un document<sup>14</sup> on apareixeran els enllaços a planes web amb àudios o vídeos de poemes musicats i hauran d'interpretar-los, de comparar-los amb la versió no musicada... I també hauran de modificar altres

<sup>14</sup> VEGEU l'**Annex 3** per tenir una mostra de l'activitat.

poemes per canviar-ne el significat i així veure el poder de les paraules. En definitiva, són activitats per analitzar el significat dels poemes i per veure com la musicació, d'una manera o d'una altra, pot afectar al nostre punt de vista sobre aquest.

Les instruccions es trobaran al mateix document on hi haurà els enllaços i les activitats a fer. Tot plegat podrà ser facilitat als alumnes en format paper imprès o per mitjà d'alguna plana web de la qual disposi el professor o la classe en general –podrien tenir un grup de Facebook, per exemple, o un blog de classe. Les activitats s'entregaran en grup però es tindrà en compte el component actitudinal també –que s'avaluarà gràcies a la coavaluació i a l'autoavaluació<sup>15</sup>.

#### **iv. Ara et toca a tu! Fes un poema musicat**

Fer un poema musicat sembla molt difícil però, a la pràctica, farem que sigui senzill<sup>16</sup>. L'alumne s'haurà d'inventar un poema i, per tant, haurà de ser de creació pròpia. Després, a l'hora de musicar-lo, hi ha diverses opcions: cercar una música sense lletra que s'hi adequi, cantar-lo amb una melodia pròpia, posar-hi ritme de manera personalitzada o inventar un acompanyament musical amb un instrument. Tot plegat es valorarà<sup>17</sup> i l'esforç de fer una altra opció també. D'aquesta manera s'incentiva la intel·ligència musical dels alumnes. Durant dues sessions de classe, els alumnes exposaran i demostraran la tasca realitzada.

El poema que hauran de produir els alumnes haurà de contenir les característiques que a classe, anteriorment, s'hauran explicat o s'hauran vist. Ens referim a qüestions de rima, d'estructura, de temàtica, etc. L'elecció de la música serà una mica més lliure. El professor ha d'entendre que és molt possible que no tots els alumnes comptin amb les mateixes eines, però no per això s'ha de menysvalorar l'esforç de qui ho ha fet molt bé. Si un alumne ha buscat música sense lletra per acompanyar el seu poema haurà fet menys

---

<sup>15</sup> VEGEU l'apartat d'avaluació que més endavant es presenta en aquest treball.

<sup>16</sup> VEGEU l'**Annex 4** per veure l'estructura i les instruccions de l'activitat.

<sup>17</sup> VEGEU l'apartat d'avaluació que més endavant es presenta en aquest treball.

esforç que un alumne que ha creat la seva pròpia melodia o ritme, però això no significa que estigui suspès. S'ha de fer un barem.

#### **v. Prova d'avaluació**

La prova d'avaluació és, en aquest cas, quelcom semblant a un control o examen. Igual que es fan exàmens en format de paper imprès i ja està, també es pot comptar amb el suport de la pissarra digital i avaluar la comprensió dels alumnes i tot allò que han après a mesura que ha avançat la unitat didàctica mitjançant, una vegada més, els poemes musicats.

No és necessari que sigui una cosa molt complicada perquè perdrem de vista l'objectiu que teníem amb totes aquestes activitats. Per tant, abans de tot s'ha de comprovar que el poema musicat elegit és un poema assequible al nivell i a la comprensió dels alumnes; en definitiva, a tot allò que han après fins al moment<sup>18</sup>.

Es pot dedicar una sessió a fer la prova d'avaluació completa –tal com es mostra a l'exemple o afegint, eliminant i modificant allò que el professor consideri oportú– o, per altra banda, afegir alguna activitat d'aquestes a un control o examen final d'unitat didàctica on, com ja sabem per 1r i 2n d'ESO, ha de constar de totes les parts pertinents (comprensió oral i escrita, expressió oral i escrita, sintaxi, gramàtica i llengua) per donar una oportunitat a les diverses capacitats que pugui tenir l'alumnat.

#### **c. Temporització i seqüenciació**

La temporització i seqüenciació d'aquestes activitats és molt simple de calcular perquè hi ha molta llibertat, però difícil de definir perquè cada professor té la seva unitat didàctica i emprarà aquestes activitats segons ell consideri necessari. En cas que el professor vulgui utilitzar una d'aquestes activitats per la seva unitat didàctica pot incloure-la quan consideri indicat perquè, excepte la webquest, les activitats són breus i poden dur-se a terme dins l'aula en una sessió o com a tasques finals. Per tant, és difícil de definir quina serà la

---

<sup>18</sup> VEGEU l'**Annex 5** amb la mostra de la prova d'avaluació.

temporalitat d'aquestes activitats perquè en aquest projecte les proposam però cada professor les inclourà així com ell cregui necessari, adaptant-les a les seves metodologies o altres continguts.

Allò únic que podem preveure és que dins l'assignatura de Llengua i literatura catalanes hi ha d'haver prevista una unitat didàctica de poesia tant pel nivell de 1r d'ESO com pel de 2n d'ESO. Per tant, les activitats proposades es poden incloure en aquest període de dos cursos escolars. Es pot tenir en compte la dificultat, per exemple, i incloure'n unes a 1r d'ESO i unes altres a 2n d'ESO. Això, però, és d'elecció lliure.

Per altra banda, les activitats també es poden allargar o escurçar segons agradi o convingui al professor i, per això, encara més difícil és incloure-ho en una temporització inflexible.

De tota manera, podem fer una aproximació temporal de cada activitat:

### **Activitat 1: El dictat amb música**

<b>Temporització</b>	
<b>3-4 minuts</b>	Escoltar la cançó
<b>2 minuts</b>	Revisió individual
<b>3-4 minuts</b>	Escoltar la cançó
<b>2 minuts</b>	Revisió individual
<b>3-4 minuts</b>	Correcció
<b>2 minuts</b>	Revisió individual
<b>Total: 20 minuts</b>	

### **Activitat 2: La webquest**

<b>Temporització</b>	
<b>Sessió 1</b>	Activitat 1: Què és la poesia?
<b>Sessió 2</b>	Activitat 2: Les característiques de la poesia
<b>Sessió 3</b>	Activitat 3: Taller de lectura
<b>Sessió 4</b>	Activitat 4: Els temes



<b>Sessió 5</b>	Activitat 5: La interpretació
<b>Sessió 6</b>	Activitat 6: Fes un poema i musica'l
<b>Sessió 7 i 8</b>	Activitat 7: Exposicions dels poemes musicats
<b>Total: 8 sessions</b>	

### Activitat 3: El treball en grup

Temporització	
<b>5 minuts</b>	Formar els grups; preparar-se, organitzar el material
<b>20 minuts</b>	Què volen dir els poemes? Què volen transmetre els poetes?
<b>15 minuts</b>	Valorau: gràcies a la música es facilita la comprensió del poema? Per què? I la interpretació?
<b>15 minuts</b>	Cercar un poema musicat qualsevol que us agradi. Explica per què has escollit aquest, què interpretes? Què et transmet?
<b>Total: 1 sessió (55 minuts) / 1 sessió i mitja (75 minuts), si escau</b>	

### Activitat 4: Ara et toca a tu! Fes un poema musicat

Temporització	
<b>5 minuts</b>	Explicació de l'activitat a l'aula
<b>50 minuts</b>	Fes un poema
<b>Activitat a casa</b>	Musica'l
<b>1 sessió (55 min.)</b>	Exposicions i demostracions
<b>1 sessió (55 min.)</b>	Exposicions i demostracions
<b>Total: 3 sessions</b>	

### Activitat 5: Prova d'avaluació

Temporització	
Si es fa tota la prova	Si es fa només alguna de les activitats
<b>Total: 1 sessió (55 minuts)</b>	<b>Indefinit</b>

#### **d. Recursos i materials**

Les activitats que acabam de presentar no necessiten gaires materials especials, encara que sí recursos web. La classe hauria de ser més o manco gran i hauria de disposar de taules individuals i cadires que fàcilment es puguin moure per així fer i desfer grups cada vegada que es consideri necessari. Es tracta d'adaptar la classe per a fer les diferents activitats quan l'ocasió es presenti.

A més, hauríem de disposar d'una pissarra tradicional i d'una pissarra electrònica (PDI), a banda d'un projector. Cada alumne, en teoria, disposa del seu ordinador personal. Els diccionaris també serien una eina que convendria trobar dins classe. Pel que fa als alumnes, a més del seu ordinador portàtil, caldria que duguessin estoig (amb un llapis, esborradora i bolígraf, com a mínim) i un quadern. També haurien de dur cascs per connectar als ordinadors en cas d'haver d'escoltar poemes musicats o recitats i així no molestar la resta de companys.

Per acabar, els recursos que s'hauran de posar en marxa tenen a veure amb Internet, sobretot. Són el canal de Youtube per trobar videoclips i poemes musicats, la webquest que s'hauria de crear a gust de cada professor –o optar per seguir el model–, les fitxes d'interpretació, etc.

#### **e. Avaluació**

L'avaluació que s'intentarà seguir al llarg de totes les activitats i que, en principi, s'hauria de seguir a la unitat didàctica regida pel professor que empri aquestes activitats, és l'avaluació formativa. Avaluar serà important però també serà important el procés d'aprenentatge dels alumnes. Es tracta d'anar avaluant cada exercici que els alumnes desenvolupen i no esperar només a una prova d'avaluació final. Repetint-ho, és important el procés més que no pas el resultat final. Ens interessa valorar totes les activitats i incloure-les en un marc d'altres activitats que s'hauran desenvolupat durant la unitat didàctica. A l'assignatura de llengua i literatura catalanes el sistema d'avaluació per

excel·lència és l'avaluació contínua i és en aquest context que suposam que s'inclourien les nostres activitats.

Els resultats acadèmics són fàcilment avaluables però sempre queda una mica més enlaire l'avaluació actitudinal i la predisposició a l'hora de fer feina. Des d'aquesta proposta aconsellàrem tenir en compte i avaluar l'actitud participativa i assertiva dels alumnes dins classe; tanmateix, aquesta actitud molt probablement es veurà reflectida als resultats finals de les tasques dels alumnes. Un alumne que està atent i participatiu té molt més guanyat a l'hora d'enfrontar-se a una activitat que no pas un altre que s'ha mostrat absent i això amb els resultats de l'avaluació queda demostrat.

Cal tenir en compte que aquestes activitats no només seran avaluades pel professor sinó que en distintes ocasions els alumnes s'autoavaluaran i es coavaluaran entre ells. Això es farà a partir de rúbriques que adjuntarem als annexos i que, poc més o manco, sempre haurien de ser les mateixes quan el grup es coavalua o quan cadascú s'autoavalua. És clar, però, sempre és el professor el qui tindrà la darrera paraula i el qui haurà hagut de prendre nota de gairebé tots els moviments dels seus alumnes per així ser just en la major mesura possible. Això és el que s'anomena observació sistemàtica; observar allò que consideri interessant i significatiu per a l'avaluació dels conceptes, dels procediments i de les actituds.

Pretendrem sempre reforçar l'aprenentatge significatiu de l'alumne mitjançant l'avaluació formativa que esmentàvem al principi d'aquest punt. Com més activitats i més tasques diverses es realitzin més complet i profitós serà l'aprenentatge de l'alumne i el professor més justament avaluarà. Amb aquest afany de proporcionar més instruments d'avaluació és que hem creat les 5 activitats amb poemes musicats.

La nostra proposta inclou diferents activitats que, tant siguin en grup com individuals, permeten que es tenguin en compte la diversitat i que cada alumne es desenvolupi en aquell aspecte que sap fer millor. Quan es treballa en equip, la cooperació i col·laboració fa que s'ajuntin esforços i el fet de comptar amb

l'ajuda dels companys els permet participar en tot el procés d'aprenentatge; quan es treballa individualment –i en equip, en realitat, també– es disposa sempre d'un ordinador portàtil amb el qual podem suplir les necessitats d'aprenentatge dels alumnes NESE que poguéssim tenir a l'aula. En resum, també facilitam una avaluació més justa per ells.

### **i. Criteris d'avaluació**

Els criteris d'avaluació s'han de tenir en compte segons apareixen al currículum encara vigent (2008) i, per tant, els especificarem segons els qui tenen a veure amb 1r d'ESO i 2n d'ESO.

El primer criteri és el que parla de copsar les idees essencials i la intenció de textos orals i escrits d'àmbits socials pròxims a l'experiència de l'alumnat. Aquí avaluarem la comprensió oral i escrita dels textos, sobretot si s'ha captat la idea principal del text. Comprendre textos és un fet fonamental en la nostra societat, actualment la societat de la comunicació i de les notícies. Imprescindible resulta provar els alumnes en aquesta capacitat de comprensió oral i escrita, doncs.

També serà un criteri avaluable utilitzar tècniques senzilles de maneig de la informació: recerca, elaboració i presentació amb ajuda dels mitjans tradicionals i l'aplicació de les noves tecnologies. Ja n'hem parlat molt, però els alumnes hauran de treballar de manera autònoma el seu aprenentatge i això implica que molta informació l'hauran de cercar i filtrar ells. Per això, haurem d'avaluar que aquest buidatge d'informació sigui correcte i que els alumnes són capaços de captar la informació vàlida i de rebutjar la que no ho és. Les noves tecnologies ens donen accés a molta informació però no tota es verídica ni acceptable.

Un altre criteri important és realitzar exposicions en suport paper o digital, d'una manera clara i ben estructurada amb l'ajuda de mitjans audiovisuals i de les noves tecnologies, emprant el registre adequat i respectant les normes gramaticals i ortogràfiques i valorant la importància de planificar i revisar el text. Els alumnes hauran de deixar patent la creació d'un

poema musicat que tota la classe haurà de coavaluar. Per aquesta tasca, doncs, serà important emprar un discurs clar acompanyat de recursos audiovisuals –música i so, per descomptat– i això implica un coneixement de les noves tecnologies. Com és evident, els alumnes hauran d'evitar qualsevol errada ortogràfica i s'hauran d'ajustar als criteris d'adequació, coherència i cohesió.

Exposar una opinió sobre la lectura d'una obra completa adequada a l'edat és un dels criteris i un dels objectius principals d'aquest TFM. A més, també serà un criteri reconèixer el gènere i l'estructura global i valorar l'ús del llenguatge. Diferenciar sentit literal i sentit de l'obra i relacionar el contingut amb la pròpia experiència. Ensenyam poesia com a mitjà per expressar sentiments, per això, abans cal haver entès què transmet cada poema que llegim. Per poder exposar una valoració d'una obra o d'un poema concret, primer l'hem d'entendre. I aquest joc de comprensions és el que s'intenta resoldre amb els poemes musicats. I relacionat amb aquest criteri que acabam d'esmentar hi ha el d'utilitzar els coneixements literaris en la comprensió i valoració de textos breus o fragments i també reconèixer les característiques bàsiques del gènere, així com algunes figures literàries.

Per últim, el darrer criteri –però no per això menys important– és compondre textos amb intenció literària i utilitzar i valorar la lectura i la literatura en general com a formes d'aprenentatge i d'accés al patrimoni cultural com a mètode d'enriquiment personal. De fet, aquest és l'objectiu final. Els alumnes haurien d'arribar a entendre que la literatura té valor perquè ens permet expressar qualsevol cosa en qualsevol moment. És un camí de desfogament, un camí d'expressió, un camí de sensacions amb el qual sempre esteim en constant procés d'aprenentatge. Un procés que mai acaba, al cap i a la fi.

## **ii. Criteris de qualificació**

Nosaltres treballem amb activitats diferents que es poden incloure en els diversos àmbits de l'avaluació i que, a més, tenen diferents criteris de qualificació perquè no totes s'avaluen de la mateixa manera. Per això, ens

hem vist obligats a dividir aquesta secció en cinc parts corresponents a les cinc activitats plantejades:

- **El dictat amb música**

L'avaluació del dictat amb música s'inclouria dins la part que correspon als aspectes procedimentals. El dictat és una pràctica que forma part del procés d'aprenentatge dels alumnes i allò que s'hi valora és que els alumnes tinguin una bona comprensió oral i que apliquin les normes ortogràfiques així com les han après.

Partint que cada alumne té una nota de 10 punts quan ha acabat el dictat, cada errada de comprensió –que s'hagin equivocat de paraula i n'hagin posar una altra– restarà -1 punt de la nota d'aquesta activitat –que és sobre 10 punts, la puntuació màxima. Per altra banda, cada errada d'ortografia restarà 0,2 punts.

D'aquesta manera ja tenim l'avaluació del dictat musical. S'ha de fer coneixedor aquest sistema als alumnes perquè són ells que corregeixen els dictats d'algun altre company.

- **La webquest**

La webquest està formada per set activitats però, en realitat, això és només per qüestions del desenvolupament de la mateixa. En realitat són 5 activitats les que els alumnes han d'entregar en un full de Word al correu electrònic del professor i que anirien puntuades a l'apartat procedimental de l'avaluació. Aquestes cinc activitats valoren l'aprenentatge gradual de l'alumne fins arribar a la "tasca final", l'activitat número 6, que és la de creació d'un poema i la seva musicació. Aquesta darrera activitat la inclouríem a l'apartat conceptual de l'avaluació perquè és la culminació de tot el procés anterior d'activitats i d'assimilació del concepte *poesia*.

Cadascuna de les cinc primeres activitats es valorarà sobre 10 punts malgrat pugui estar dividida en unes quantes activitats més –cosa que dificulta

una mica la seva avaluació<sup>19</sup>. Es faria la mitjana de les 5 activitats i tendriem la nota procedimental d'aquesta webquest.

Per aconseguir la nota conceptual, la prendríem del poema musicat que l'alumne ens exposarà i la compararíem també amb la seva autoavaluació de la feina i amb la coavaluació que els alumnes es fan entre ells. La nota conceptual també es comptabilitzaria sobre 10 punts.

Procediments, conceptes i actitud no es classifiquen de la mateixa manera en els percentatges i, per tant, allò aconsellable seria comptar les 5 primeres activitats i valorar-les amb un màxim de 6 punts (60%), després valorar amb 4 punts (40%) el poema musicat final. Així tendriem la nota final màxima de 10 punts.

#### - **El treball en grup**

El treball en grup s'avaluarà a partir d'una nota conjunta corresponent a les activitats que entregaran i, després, hi haurà una nota individual que s'agafarà de l'actitud, en concret de l'autoavaluació<sup>20</sup> i de la coavaluació<sup>21</sup> dels companys.

Les activitats són de reflexió i d'interpretació conjunta i això és el que es valorarà: que hagin interpretat i, en la seva justificació, siguin coherents i s'expliquin bé. No es podran donar coses per sabudes i qualsevol cavil·lació personal ha de ser raonada. Com més es compleixin aquests requisits, més alta serà la puntuació. A més, les errades ortogràfiques i d'adequació, coherència i cohesió podran restar fins a -2 punts del total de la nota de l'activitat (10 punts). Cada error d'ortografia restarà -0,1 punts i cada errada de les altres, -0,5 punts.

D'aquesta manera tendrem la nota posada pel professor, la nota que cadascú s'haurà posat de la seva tasca en grup i la nota que els altres li hauran posat. Tant podem fer 60% nota activitats + 20% autoavaluació + 20%

---

<sup>19</sup> VEGEU l'**Annex 6** per la rúbrica d'avaluació de cada activitat.

<sup>20</sup> VEGEU a l'**Annex 7** la rúbrica d'autoavaluació.

<sup>21</sup> VEGEU a l'**Annex 7** la rúbrica de coavaluació.

coavaluació com adjuntar a l'apartat dels procediments la nota de les activitats i després a l'apartat d'actitud fer mitjana entre la nota de l'autoavaluació i de la coavaluació –tot depèn de l'organització de la unitat didàctica de cada professor.

- **Ara et toca a tu! Fes un poema musicat**

L'avaluació del poema musicat realitzat pels alumnes serà molt semblant a la feta a la webquest. La comptabilitzarem amb 10 punts i, d'aquests, 6 punts anirien dedicats a la creació del poema i 4 punts a la seva musicació<sup>22</sup>. A l'apartat d'actitud també s'hauria de tenir en compte la coavaluació<sup>23</sup> dels alumnes.

- **Prova d'avaluació**

Per tal de qualificar la prova d'avaluació hem de tenir en compte què valdrà cada pregunta i com puntuarem cadascuna<sup>24</sup>. Aquesta prova d'avaluació consta de 5 preguntes de 2 punts cadascuna. Segons si la resposta és oberta o tancada, seguirem uns criteris de puntuació o uns altres –estan especificats a la rúbrica als annexos.

## 5 Conclusions

Les conclusions que tanquen aquest treball s'han de començar per dir que realitzant aquest TFM hem pogut aprofundir en els coneixements que durant el Màster de Formació del Professorat se'ns han fet arribar. Seguint amb la línia metodològica ensenyada al màster hem volgut mostrar una eina didàctica dinàmica i innovadora dins l'aula. I és que aquest, precisament, és l'aprenentatge més gran que hem pogut fer: és necessari que els professor

---

<sup>22</sup> VEGEU a l'**Annex 8** les rúbriques d'avaluació de la creació del poema musicat.

<sup>23</sup> La rúbrica de coavaluació serà la mateixa que emprarà el professor per avaluar i que ja hem citat a la nota de peu de pàgina anterior (Annex 8).

<sup>24</sup> VEGEU a l'**Annex 3** la rúbrica d'avaluació de la prova d'avaluació.



innovin i aprenguin cada dia per garantir que els alumnes aprenguin amb pràctiques adequades a la seva quotidianitat.

Per això, hem volgut estudiar i experimentar amb una pràctica la qual no és gaire exercitada i amb un contingut, la poesia, que sovint angoixa i fa mandra. Els professors són conscients d'aquesta realitat i moltes vegades es contagien de la desgana enlloc de proposar i organitzar un canvi metodològic. Lluitant contra aquesta actitud, la nostra intenció era despertar l'interès dels professors –i, en conseqüència, dels alumnes– i fer-los veure que per l'aprenentatge de la poesia hi ha moltes solucions i que es poden aconseguir moltes coses experimentant amb tot plegat. Som conscients que no hem inventat cap solució nova al problema, que tot ja està pensat, però nosaltres hi hem estat experimentant i així hem possibilitat la nostra proposta didàctica.

Al cap i a la fi, els alumnes volen veure que els professors es preocupen del seu procés d'aprenentatge i volen també ser guiats durant el llarg camí; nosaltres, com a professors, hem d'intentar estar a l'altura i organitzar activitats dinàmiques i actives, formant-nos cada dia pel bon funcionament de tot el sistema.

Canviant una mica el rumb d'aquestes conclusions cal parlar de les limitacions que ha presentat aquest TFM. La dificultat principal de treballar amb activitats independents i no amb una unitat didàctica completa és que hem hagut de parlar de generalitats, de possibilitats i de situacions hipotètiques. Els professors que exerceixen com a tal poden agafar talment els exemples donats de les activitats o també les poden modificar al seu gust. La nostra intenció era obrir un camí cap al treball amb poemes musicats, en absolut volíem fer doctrina. No tenim gelós el nostre material sinó que està fet per ser compartit. El fet de treballar de manera tan general ha fet que no hagi sigut necessari incloure les activitats dins cap context o realitat d'institut perquè, en principi, totes han de ser vàlides per a qualsevol tipus d'alumnat, qualsevol aula i qualsevol unitat didàctica –referida a poesia. Vàrem decidir dedicar les activitats als alumnes de 1r i 2n d'ESO perquè és en aquests nivells que es treballa la poesia de manera més general i que els criteris d'avaluació s'ajusten

als objectius que des d'aquí preteníem seguir. Hem parlat al principi del projecte que els poemes musicats, a nivells superiors, ens poden ajudar a la comprensió i la interpretació de la poesia però no trobàvem activitats concretes per treballar aquest aspecte. Aquesta proposta, però, de diverses maneres podria ser extensible a cursos superiors.

Per tancar una mica les conclusions, volem remarcar la facilitat que ens proporciona treballar amb poesia musicada. És dinàmica, entretinguda i permet un joc lingüístic molt ampli que hem intentat que es reflectís en aquest treball. Amb l'elaboració de cinc activitats de metodologia i funcionament diferent hem volgut fer entendre que hi ha moltes maneres de treballar els poemes musicats i que aquest ens obrin un ampli ventall de possibilitats. Si no és possible fer una determinada activitat, una altra sí que ho serà.

En conclusió, aquest treball de fi de Màster de Formació del Professorat ha sigut molt productiu i molt engrescador. Ens ha fet plantejar-nos les dificultats i les satisfaccions que suposa el fet de voler innovar en la nostra tasca com a professors i això és de valorar. De fet, a poc a poc hem anat descobrint les facetes de l'ofici de professor.

*«Ensenyar és aprendre dues vegades»*  
J. Joubert

## 6 Referències bibliogràfiques

Annex de Llengua Castellana i Literatura i de Llengua Catalana i Literatura del Decret 73/2008, de 27 de juny, pel qual s'estableix el currículum de l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears. BOIB núm. 92, de 2 de juliol de 2008.

Annex de Llengua Castellana i Literatura i de Llengua i Catalana i Literatura del Decret 82/2008, de 25 de juliol, pel qual s'estableix l'estructura i el currículum del batxillerat a les Illes Balears. BOIB núm. 107, d'1 d'agost de 2008.

BORDONS, G. i CASALS, A. (2012) «Poesia, música i escola: un triangle sonor». *Temps d'Educació*, 42, p. 11-30.

BUSTO, P. (2011) «Una introducción a la relación entre música y literatura en las letras hispánicas». *Océánide*, 3, p. 3-10.

FERRER, J. i PARRA, T. (2012) «Poesia i música: intertextualitats / Poésie et musique : intertextualités». *Temps d'Educació*, 42, p. 31-50.

GARDNER, H. (1983). *Frames of mind: The theory of multiple intelligences*. Nova York: Basic.

MITHEN, S. (2006) *The Singing Neanderthals: the Origins of Music, Language, Mind and Body*. Londres: Weidenfeld & Nicholson.

NEYRET, J.P. (2002) «Catorce versos dicen que es Sabina». *Espéculo. Revista de estudios literarios*, 20 [en línia] <<http://www.ucm.es/info/especulo/numero20/verosimi.html>> [Consulta 6-06-2015]

PATEL, A.D. (2008) *Music, Language, and the Brain*. Regne Unit: Oxford University Press.

PUJADÓ, M. (2007) «Poesia i cançó» [en línia] <[http://www.musicadepoetes.cat/app/musicadepoetes/docs/poesia\\_i\\_canco.pdf](http://www.musicadepoetes.cat/app/musicadepoetes/docs/poesia_i_canco.pdf)> [Consulta: 27-05-15]

- SACKS, O. (2007) *Musicofilia: Tales of Music and the Brain*. EUA: Knopf.
- SÁNCHEZ-ENCISO, J. (2002) «Llegir, interpretar i fer poesia a l'aula / Leer, interpretar y hacer poesia en el aula». *Artículos de didáctica de la lengua i de la literatura*, 27, p. 32-43.
- SANTIAGO, M.C. (2013) «Música rap: Estudio de su potencial como herramienta didáctica en la enseñanza de la poesía en el área de Literatura española para alumnos de E.S.O. y Bachillerato». *Trabajo fin de máster*. Madrid: Universidad Internacional de la Rioja.

## 7 Bibliografia consultada

- ANADÓN, A. (2006) «Poesía y música». *Cómo leer un poema: estudios interdisciplinarios, poesía, prosa, pintura, foto, cine, música, talleres, Web*. p. 213-248.
- BORDONS, G. i DÍAZ-PLAJA, A. (coords.) (2004) *Ensenyar literatura a secundària: La formació de lectors crítics, motivats i cultes*. Barcelona: Graó.
- BORDONS, G. (coord.) (2009) *La poesia contemporània: una eina per canviar actituds en els futurs mestres i per millorar la llengua*. Barcelona: Graó.
- BORDONS, G. (coord.) (2009) *Poesia i educació: D'internet a l'aula*. Barcelona: Graó.
- COELHO, R. (2011) «Poemas entre músicas: dialogia melopoética e(m) uma didática contemporânea». *Estudos de Literatura Brasileira Contemporânea*, 37, p. 157-69.
- COLLELDEMONT, E. i VILANOU C. (1998) *Noves reflexions a l'entorn de l'educació estètica*. Barcelona: Edicions Universitat.
- COSTA, L. i ESCOFFET, E. (2012) «Poesia, sonoritat i electrònica / Poésie, sonorité et électronique». *Temps d'Educació*, 42, p. 51-70.

- GARCIA, A. (2008) «Rapsòdia: Ensenyar poesia com un problema?». *Rapsòdia*, [en línia] <<http://august-rapsodia.blogspot.com.es/2008/10/ensenyar-poesia-com-un-problema.html>> [Consulta: 29-05-2015]
- GARCÍA, P. (1999) «Aproximación didáctica a la poesía a través de la música». *Didáctica (Lengua y literatura)*, 11, p. 43-54.
- Grau, M. (2004) «Música y poesía, poesía y música». *Primeras noticias. Revista de literatura*, 206, p. 37-41.
- GUERRA, M. i QUINTANA, F. (1992) «Paralelismos entre la poesía y la música». *El Guiniguada*, 3, v.2, p. 99.
- MARCO, A. (1992) «Tres personajes y una sinfonía. Una aproximación didáctica al binomio palabra-música». *El Guiniguada*, 3, v.1, p. 157.
- MASGRAU, M. (2011) «El repte de la intermedialitat a l'aula (en un entorn multimèdia)». *Comunicació educativa*, 24, p. 42-49.
- NÚÑEZ, R. (2001) «Métrica, música y lectura del poema». *Signa: Revista de la Asociación Española de Semiótica*, 10, p. 313-38.
- ORTIZ, P. (2000) «Música y Literatura. Una Propuesta Didáctica». [en línia] <<http://dspace.uah.es/dspace/handle/10017/951>> [Consulta: 5-06-2015].
- PUJADÓ, M. (2013). «Quan el poema esdevé cançó». *Núvol*. [en línia] <<http://www.nuvol.com/noticies/quan-el-poema-esdeve-canco/>> [Consulta: 20-06-2015].
- RABASEDA, J. (2010) «L'abans del poema, una música». *L' Avenç: Revista de història i cultura*, 353, p. 68-69.
- SOLER, J. (1994) *Escritos sobre música y dos poemas*. Barcelona: Boileau
- COELHO, Robson i DE ALEXANDRIA, M. (2008) «Poemas e música: novos processos culturais contemporaneos». *Contextos: Revista de humanidades y ciencias sociales*, 20, p. 147-53.
- VELASCO, M. (2014) «Acercar la poesía a través de la música. Una propuesta interdisciplinar para diversificación» [en línia]

<<http://repositorio.unican.es/xmlui/handle/10902/5495>> [Consulta: 1-06-2015].

VICENTE-YAGÜE, M. I. (2013) «Fundamentación teórica de la intertextualidad literario-musical como línea de investigación e innovación en Didáctica de la Lengua y la Literatura». *Dialogía. Revista de lingüística, literatura y cultura*, 7, p. 245-67.

VILADOT, L. (2012) «De la poesía a la composició musical col·lectiva». *Temps d'educació: revista de la Divisió de Ciències de l'Educació*.

# 8 Annexos

## 8.1 Annex 1. El dictat amb música

### La lletra amb buits

#### **Sopa de Cabra - Camins**

Camins, que ara \_\_\_\_\_,  
\_\_\_\_\_, que hem de fer sols,  
Camins, vora les estrelles,  
Camins, que \_\_\_\_\_.

Vam deixar-ho tot, el cor encès pel món,  
per les parets de l'amor, \_\_\_\_\_,  
érem dos ocells de foc, semblant \_\_\_\_\_,  
ara som dos fills \_\_\_\_\_, en aquest desert.

Mai no és massa tard per tornar a començar,  
\_\_\_\_\_ el teu tresor.

Camins, somnis i promeses.  
\_\_\_\_\_, que ja son nous.

No és senzill saber cap on has de \_\_\_\_\_,  
pren la \_\_\_\_\_ del teu cor.  
Mai no és massa tard \_\_\_\_\_,  
per sortir a buscar el teu tresor.

Camins, que ara s'esvaeixen,  
Camins, \_\_\_\_\_,  
Camins, vora les estrelles,  
Camins, que ja son nous.



El vídeo sense lletra

<https://www.youtube.com/watch?v=79foFSDoOxY>



Sopa de Cabra- Camins



musicaglobal



11.736

1.679.002

El vídeo amb lletra

<https://www.youtube.com/watch?v=87uzDJDR5KY>



Sopa de Cabra - Camins (lletra)



mireiatbn



768

315.591

## 8.2 Annex 2. La webquest

<http://poesiaipoemesmusicats.jimdo.com/>

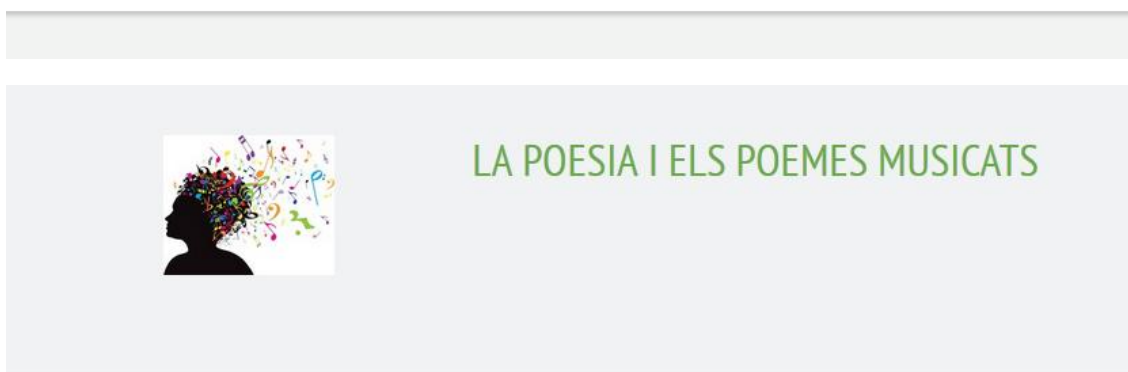


### Webquest

Activitat d'aprenentatge basada en la xarxa

Pensada per alumnes de l'ensenyament secundari obligatori, sobretot del primer cicle d'ESO

ma.roiggrimalt@gmail.com



## INTRODUCCIÓ



La poesia no només són paraules, oracions o rimes...

La poesia és molt més que tot plegat.

Amb la poesia podem sentir, podem expressar, podem viure, podem riure, podem plorar...

**La poesia ho és tot!**

A partir d'aquesta eina descobrirem què és la poesia, quines característiques té i com es fa la poesia.

A la xarxa podem trobar molts recursos relacionats amb la poesia. Es poden trobar llibres gratuïts que recompilen poemes de diferents autors, cançons que interpreten poemes coneguts i també representacions visuals. Tot plegat porta l'expressió de la poesia a un altre nivell.



## LA POESIA I ELS POEMES MUSICATS

### TASCA

---

La **tasca final** d'aquesta webquest és que facis tu mateix el teu propi poema musicat.

Sembla una tasca difícil, però ja veurem que després de conèixer la poesia, de saber-ne les característiques i de saber interpretar-la tot serà més senzill. Per això tenim les activitats que es presenten a l'apartat de "Procés", unes activitats que ens ajudaran a conèixer la poesia i a apropar-nos cada vegada més a la composició poètica.

Hauràs de buscar poesies, músiques, temes i, en definitiva, navegar per Internet per trobar tota la informació que es requereix. En tenir totes les activitats completades a un document Word, l'hauràs d'enviar al professor!

No esperem més! Anem-hi!



## LA POESIA I ELS POEMES MUSICATS

### PROCÉS

---

ACTIVITAT 1

ACTIVITAT 2

ACTIVITAT 3

ACTIVITAT 4

ACTIVITAT 5

ACTIVITAT 6

ACTIVITAT 7

Escribir comentario

Comentarios: 0



## LA POESIA I ELS POEMES MUSICATS

### CONCLUSIÓ

---

Després d'haver treballat de valent per saber què és un poema i conèixer les seves particularitats, hem arribat a l'acabament del tema.

Heu aconseguit realitzar un poema musicat i, per tant, ja heu exercit com a poetes professionals! Es necessiten nou poetes avui en dia i vosaltres ja estau en el camí de ser-ho!

Tot aquest aprenentatge us ha de fer veure el món amb uns altres ulls i ho heu de valorar.

Expressau els vostres sentiments i pensament, no tingueu por! La poesia us podrà ajudar i això ja ho heu vist. Si en algun moment de la vostra vida no enteneu alguna cosa, feu una interpretació segons el que sentiu i percebeu! Igual que hem fet amb els poemes i la seva musicació.

Sigau valents!

Enhorabona per tota la feina feta!



## LA POESIA I ELS POEMES MUSICATS

### CRÈDITS

---

Volem agraria a tothom que ens ha ajudat a fer aquesta Webquest i que ens ha donat idees.

També gràcies als poetes i als músics que cada dia ens influeixen amb la seva poesia.  
Gràcies, en definitiva, per obrir-nos els ulls.

Webquest creada per: M<sup>a</sup>Antònia Roig i Grimalt

### 8.3 Annex 3. El treball en grup

#### Activitat en grup

Primer de tot, ens organitzarem en grups de 3 per començar l'activitat interpretativa. Cadascú de vosaltres pot disposar del seu ordinador personal, però no us oblideu que aquesta és una activitat en grup d'interpretació que necessita de la cooperació de tots i no s'ha de basar en la repartició de les tasques, només. Al final, haureu de reflexionar sobre tot plegat per assegurar-vos que no hi ha errors. ANEM-HI!

- 1) Interpreta el significat d'aquests poemes i extreu-ne el tema. Després escolta la versió musicada que hi ha als enllaços. Ha canviat la teva visió del significat del poema? L'interpretaries d'una altra manera? Explica perquè sí o perquè no.**

#### La cala, de Blai Bonet

<https://www.youtube.com/watch?v=WEiabc944Rg>

Obriu-me dins el mar, vells pescadors,  
que m'entri de verdor una alenada  
que tingui llum de barques i pinar,  
i el sol em transparenti el joc de l'aigua.

Carritxeres de sol. El mar dibuixa  
blancors i morenors de les terrasses,  
que guaiten, sota una ombrel·la verda,  
a la fira de llum, il·luminades.

Dormides xarxes fosques pels murs blancs:  
el sol hi juga, aranya entre les malles.  
Tot dorm un somni verd; només el sol  
llança una pluja d'or als pits de Dànae.

Un molí d'alegria tenc al cor...  
Moliners, moliners d'aigua salada:  
pel caló del meu cos, lent, hi desfila  
un horabaixa mariner del Carme.

#### Quan tu deies "Amor", de Josep Maria Llompart

<https://www.youtube.com/watch?v=0mVAdUze5Xk>

Quan tu deies "amor"

els brolladors florien dins la tarda.  
Quan tu deies "amor"  
un ocell s'encenia a cada branca.  
Tota la mar s'alçava de puntetes  
si el teu nom estremia la distància.  
Te'n recordes amor?, deies "amor"  
i l'herba de la font s'enamorava.  
¿Quina ona de silencis  
ha escampat les petxines per la platja?  
¿Quin oratge d'absència  
commou aquesta angoixa primfilada?  
Al lluny la teva mà -ja inútilment dibuixa  
un llarg adéu al pit de l'aire.

### **Que tinguem sort, de Lluís Llach**

<https://www.youtube.com/watch?v=MIQsYGapq04>

Si em dius adéu  
Vull que el dia sigui net i clar  
Que cap ocell  
Trenqui l'harmonia del seu cant  
Que tinguis sort  
I que trobis el que t'ha mancat en mi

Si em dius et vull  
Que el sol faci el dia molt més llarg  
I així robar  
Temps al temps d'un rellotge aturat  
Que tinguem sort  
Que trobem tot el que ens va mancar  
Ahir

I així pren, i així pren  
Tot el fruit que et pugui donar  
El camí que poc a poc escrius  
Per demà  
Que demà, que demà  
Mancarà el fruit de cada pas  
Per això malgrat la boira cal  
Caminar

Si vens amb mi

No demanis un camí planer  
Ni estels d'argent  
Ni un demà ple de promeses sols  
Un poc de sort  
I que la vida ens doni un camí  
Ben llarg

I així pren, i així pren  
Tot el fruit que et pugui donar  
El camí que poc a poc escrius  
Per demà  
Que demà, que demà  
Mancarà el fruit de cada pas  
Per això malgrat la boira cal  
Caminar

**2) Canvia les paraules subratllades per donar-li un sentit nou al poema.  
Coneix, així, la força de les paraules.**

**Per preservar la veu, de Miquel Martí i Pol**

Uns dies passen  
més lentament que els altres.  
Són fugacíssims  
aquells que em vénen a veure;  
els altres mai no acaben.

**L'amor, de Miquel Martí i Pol**

Tot en l'amor s'emplena de sentit.  
La força renovada d'aquest cor  
tan malmenat per la vida, d'on surt  
sinó del seu immens cabal d'amor?

És, doncs, sols per l'amor que ens creixen roses  
als dits i se'ns revelen els misteris;  
i en l'amor tot és just i necessari.

Creu en el cos, per tant, i en ell assaja  
de perdurar, i fes que tot perduri  
dignificant-ho sempre amb amorosa  
sol·licitud: així donaràs vida.

## 8.4 Annex 4. Ara et toca a tu! Fes un poema musicat

### Fes-te poeta o poetessa!

Crea el teu propi poema. Et pots basar en les característiques que hem estudiat que poden tenir els poemes. Saps que hi ha múltiples possibilitats i, per tant, ets lliure d'utilitzar l'esquema que més t'agradi. El mateix passa amb la temàtica: parla i expressa el que t'estimis més!



Pots consultar-me qualsevol dubte que tinguis i també em pots ensenyar l'esbós inicial en cas que necessitis consell. Pensa que ha de ser producció exclusivament TEVA! Et puc ajudar però només TU has de fer el poema.

La durada, la rima, el ritme... qualsevol qüestió d'aquestes és lliure! Tria tu mateix.

I en tenir el poema fet... Posa-li música! Tens un parell d'opcions i pots triar la que més t'agradi o la que més et convengui:

- Pots elegir una música sense lletra per tenir-la de fons mentre recites el poema.
- Pots cantar el poema creant un ritme.
- Pots posar ritme de percussió al poema tu mateix, no necessites música de fons si tu la vols inventar.
- Pots inventar una melodia amb un instrument de música.

Et coment aquestes possibilitats, però n'hi ha més! Fes-ho com vulguis, però el poema ha de tenir música!

Una vegada ho tinguis tot preparat, ens ho ensenyaràs a mi i a la resta de la classe en una presentació. Si vols, també pots emprar un recurs visual. Com tu vulguis! De tot això hi ha exemples a la xarxa, els pots mirar (però no copiar!!).

Ànims i endavant!



## 8.5 Annex 5. La prova d'avaluació

El poema elegit per a la prova d'avaluació és:

Per a una música de Chopin, de Josep Maria Llompart, musicat per Entreveus

<https://www.youtube.com/watch?v=0mVAdUze5Xk>

1. Explica, segons el que tu saps, **què és la poesia**.
2. **Escolta** el poema i **tria** l'opció correcta:
  - a. És rima consonant
  - b. És rima assonant
  - c. Són versos lliures
3. ¿Què passa quan l'estimada pronuncia el mot "**amor**"?
4. Aquest poema té com a tema:
  - a. El record
  - b. La política
  - c. L'amistat
5. Omple els buits del poema amb mots que segueixin el sentit del poema i no li espatllin el ritme:

Quan tu deies "amor"  
els brolladors \_\_\_\_\_ dins la tarda.

Quan tu deies "amor"  
un ocell \_\_\_\_\_ s'encenia a cada branca.

Tota la mar s'alçava \_\_\_\_\_  
si el teu nom estremia la distància.  
Te'n recordes a amor?, deies "amor"  
i \_\_\_\_\_ s'enamorava.

¿Quina ona \_\_\_\_\_  
ha escampat \_\_\_\_\_ per la platja?  
¿Quin \_\_\_\_\_ d'absència  
commou aquesta \_\_\_\_\_?

Al lluny la teva mà -ja inútilment-  
Dibuixa un llarg adéu \_\_\_\_\_.

## 8.6 Annex 6. Avaluació de la webquest

### Rúbrica d'avaluació de les activitats

#### Activitat 1

- Primer activitat: 3 punts. Cada errada a l'hora de completar buits restarà -0.3 punts. En cas que l'alumne hagi deixat el buit sense respondre, també es restaran -0.3 punts.
- Segona activitat: 2.5 punts. Es tracta de fer una bona reflexió i una bona justificació. Es comptaran 0 punts si l'alumne s'equivoca donant la seva resposta. Comptarem 1 punt si l'endevina i no ho justifica. Sumarem 1.5 punts si l'endevina però només justifica que és perquè les cançons s'assemblen a la poesia o alguna resposta per l'estil. Sumarem 2.5 punts si ho justifica i raona amb el contingut més "conceptual" vist a classe.
- Tercera activitat: 2.5 punts. Valorarem que la llista coincideixi amb la feta prèviament pel professor. Tot dependrà del nombre de subjectivitats que hagi trobat l'alumne i de la resta de recursos que sigui capaç de veure en el poema. Cada trobada sumarà +0.5 punts.
- Quarta activitat: 2 punts. S'ha de fer una bona reflexió perquè també ho haurem treballat a classe amb el professor i amb el grup/classe. Per tant, no valdrà dir que "amb la poesia ho podem transmetre tot". Cal especificar, cal concretar i cal explicar al màxim. També comptarà com a positiu l'ús d'exemples.

Les errades ortogràfiques presentades en aquesta activitat restaran a la seva nota global -0.1 punts.

#### Activitat 2

Són tres poemes els que s'han d'analitzar i, per tant, cadascun comptarà 3 punts. El punt que manca es dedicarà a les errades d'ortografia, que en aquesta activitat només podran restar aquest punt que va dedicat a elles.

Encerta la rima i l'anàlisi del poema sumarà +1 punt mentre que els 2 que queden es comptabilitzaran per la interpretació. Interpretar-lo bé sumarà un altre punt (+1 punt) i justificar-lo reflexionant (+1 punt) serà el punt que queda.

### Activitat 3

Després de practicar la recitació de poemes, cada alumne en triarà un i el recitarà davant el professor i la classe.

El professor tindrà una rúbrica com aquesta:

	0 punts	0.5 punts	1.25 punt	2 punts
Pronunciació i modulació	Errors permanents en la pronúncia i la modulació de les paraules del poema	Pronuncia i modula les paraules del poema, amb errors	Pronuncia i modula les paraules del poema, amb pocs errors	Pronuncia i modula les paraules del poema correctament
Postura i moviment	No manté la postura dreta, tendeix a recolzar-se i es mou constantment. No sap tenir les mans aturades.	No manté la postura dreta, tendeix a recolzar-se i a moure's.	Tendeix a moure's	Mostra una bona posició corporal i es manté amb una postura dreta i segura.
To de la veu	No s'escolta la seva veu.	Parla a poc a poc i no se l'escolta gaire bé.	Parla amb claredat però no suficientment alt.	Parla alt i clar. Se l'escolta a tota l'aula i tothom ha entès el que ha dit.
Expressió	No pronuncia gaire bé, entona malament.	No fa èmfasi a les paraules o expressions importants. L'entonació presenta dificultats.	Pronuncia amb èmfasi les paraules però en l'entonació presenta dificultats.	Pronuncia les paraules importants amb èmfasi i considera els punts, les comes i els signes d'expressió de manera correcta.
Actitud	Se l'ha hagut de pregar molt per sortir a fer aquesta activitat.	Es mostra tímid i sense ganes.	Es mostra tímid i sembla que no vol fer l'activitat. S'esforça.	Surt sense problemes, participa i és voluntari de sortir dels primers.

#### Activitat 4

Cada tema mal escollit restarà -1 punt sobre 10 punts que compta l'activitat. També es restarà -1 punt si l'alumne s'ha oblidat d'especificar l'autor del poema i l'autor de la musicació d'aquest.

#### Activitat 5

Les tres activitats de són de reflexionar i d'escriure-ho. Per tant, cada activitat (n'hi ha 3) comptaria 2 punts:

0 punts	0,5 punts	1,25 punt	2 punts
No ha encertat la resposta i tampoc ha reflexionat.	No ha encertat gaire l'objectiu de la pregunta però ha reflexionat.	Ha encertat la resposta però en la reflexió s'ha perdut valorant-ho	Ha encertat la resposta i ha fet una molt bona reflexió de tot plegat

Després la correcció, l'adequació, la coherència i la cohesió es comptarien amb els 4 punts restants. Cada errada gramatical resta -0,1 punts i cada errada de d'adequació, coherència i cohesió restarà -0,5 punts.

#### Activitat 6 i 7

L'avaluació de l'elaboració del poema i de la seva musicació separa la qüestió en dues parts. 6 punts comptarà la part de creació del poema i 4 la seva musicació. Anem a veure les 2 rúbriques:

Rúbrica del poema	0 punts	0,3 punts	0.7 punts	1 punt
Claredat de la construcció	No hi ha títol. La construcció no està clara.	No hi ha títol. Poc esforç en la construcció i divisió del poema.	Hi ha títol i es veu una estructura.	El títol és clar i adequat. Gran construcció del poema amb clara estructura.
Creativitat	El poema sembla copiat o de temàtica recurrent.	Poca creativitat, tema recurrent.	Creativitat aconseguida.	Molt creatiu, sorprenent.
Tema	La temàtica no	Temàtica poc	Temàtica	Tema molt

	està gens clara.	clara, gairebé no sap de què parla.	definida encara que recurrent.	definit i ben treballat.
Errades ortogràfiques	+8 errades	4-7 errades	1-3 errades	0 errades
Coherència i cohesió	No hi ha coherència en les idees i el text no està cohesionat.	Hi ha coherència però les idees no estan cohesionades entre si.		Hi ha coherència i cohesió de les idees del text.
Treball escrit	No s'ha entregat una còpia al professor.			S'ha entregat una còpia de tot pegat al professor.

<b>Rúbrica de musicació</b>	0 punts	1 punt	2 punts	3 punts	4 punts
Música sense lletra	La música elegida no s'adiu amb la temàtica del poema.		La música s'adiu amb la temàtica elegida.		
Cant del poema amb melodia	La recitació no té sentit, la cançó és una improvisació.			El cant té ritme i la melodia s'adiu amb el tema i l'expressió del poema.	Amb el cant, ha afegit música sense lletra de fons.
Musicació amb ritme propi	S'han fet sons sense sentit, ritme improvisat.			El ritme i els sons tenen un sentit i coincideixen amb els moments d'èmfasi del poema.	A banda del ritme propi, s'acompanya tot plegat amb música de fons.
Musicació amb instrument	S'ha agafat qualsevol instrument i s'han produït sons a l'atzar.				La instrumentació era adequada al poema i el ritme i la melodia també.

La rúbrica de l'exposició coincideix, poc més o manco, amb la de l'activitat 3.

## 8.7 Annex 7. Avaluació del treball en grup

### Rúbrica d'autoavaluació

	0 punts	0,5 punts	1,25 punts	2 punts
Cooperació	No he participat ni he aportat idees.	He participat poc i no he aportat gaire idees.	He participat i he aportat idees, fent aportacions quan era oportú.	He participat molt activament, aportant idees i observacions molt valuoses per aconseguir bons resultats.
Responsabilitat individual	No he fet gens de feina per mi mateix per al grup.	Constantment m'han de recordar que he de fer la feina i poques vegades l'he fet de manera autònoma.	Normalment faig la feina que em pertoca i poques vegades m'ho han de recordar.	Sempre faig la feina que tenc assignada i mai cal recordar-m'ho. Sol ser jo qui ho recorda als altres.
Dinàmica d'interacció	No m'he adaptat a res.	No he aconseguit adaptar-me gaire a allò que se'm demanava.	T'has adaptat a les necessitats de cada moment i has acceptat canvis segons la situació.	T'has adaptat a allò que calia i has sabut adequar la teva actuació a la nova situació i has intentat adaptar la resta de companys.
Presca de decisions	No escolt els suggeriments dels companys ni tenc cap decisió clara.	Escolt els companys i accept allò que diuen.	Escolt els companys i al mateix temps propòs solucions alternatives.	Escolt els companys, argument les meves opinions i valor les dels altres.
Lideratge	M'esborra a l'hora d'organitzar i liderar el grup.	Deix que el meus companys facin la presa de decisions.	Intent liderar i organitzar el possible per facilitar la tasca als meus companys	Faig de líder, organitz i record a tots allò que cal fer i els objectius de la nostra feina.

(Font: <http://www.xtec.cat/~mtoha/t-evaluation.htm#avaluacio1>)

## Rúbrica de coavaluació

La rúbrica de coavaluació, en aquest cas concret, seria la mateixa que la d'autoavaluació. Es pretén avaluar la mateixa participació en el grup i, per tant, la taula serveix per valorar-se a un mateix i per valorar els altres.

### **8.8 Annex 8. Avaluació de l'activitat: Ara et toca a tu! Fes un poema musicat**

L'avaluació de l'elaboració del poema i de la seva musicació separa la qüestió en dues parts. 6 punts comptarà la part de creació del poema i 4 la seva musicació. Anem a veure les 2 rúbriques:

<b>Rúbrica del poema</b>	<b>0 punts</b>	<b>0,3 punts</b>	<b>0.7 punts</b>	<b>1 punt</b>
Claredat de la construcció	No hi ha títol. La construcció no està clara.	No hi ha títol. Poc esforç en la construcció i divisió del poema.	Hi ha títol i es veu una estructura.	El títol és clar i adequat. Gran construcció del poema amb clara estructura.
Creativitat	El poema sembla copiat o de temàtica recurrent.	Poca creativitat, tema recurrent.	Creativitat aconseguida.	Molt creatiu, sorprenent.
Tema	La temàtica no està gens clara.	Temàtica poc clara, gairebé no sap de què parla.	Temàtica definida encara que recurrent.	Tema molt definit i ben treballat.
Errades ortogràfiques	+8 errades	4-7 errades	1-3 errades	0 errades
Coherència i cohesió	No hi ha coherència en les idees i el text no està cohesionat.	Hi ha coherència però les idees no estan cohesionades entre si.		Hi ha coherència i cohesió de les idees del text.
Treball escrit	No s'ha entregat una còpia al professor.			S'ha entregat una còpia de tot pegat al professor.

Rúbrica de musicació	0 punts	1punt	2 punts	3 punts	4 punts
Música sense lletra	La música elegida no s'adiu amb la temàtica del poema.		La música s'adiu amb la temàtica elegida.		
Cant del poema amb melodia	La recitació no té sentit, la cançó és una improvisació.			El cant té ritme i la melodia s'adiu amb el tema i l'expressió del poema.	Amb el cant, ha afegit música sense lletra de fons.
Musicació amb ritme propi	S'han fet sons sense sentit, ritme improvisat.			El ritme i els sons tenen un sentit i coincideixen amb els moments d'èmfasi del poema.	A banda del ritme propi, s'acompanya tot plegat amb música de fons.
Musicació amb instrument	S'ha agafat qualsevol instrument i s'han produït sons a l'atzar.				La instrumentació era adequada al poema i el ritme i la melodia també.

## 8.9 Annex 9. Avaluació de la prova d'avaluació

1. Explica, segons el que tu saps, **què és la poesia**. (2 punts)

S'haurà de respondre amb els coneixements que el professor haurà proporcionat al llarg del procés d'aprenentatge. Si es fa una definició i explicació completa i coherent, l'alumne adquirirà els 2 punts de la pregunta; a mesura que vagin mancant idees i que l'explicació estigui més mal donada, es restaran punts.

2. **Escolta** el poema i **tria** l'opció correcta (2 punts):

- a. És rima consonant
- b. És rima assonant
- c. Són versos lliures

Si l'alumne elegeix correctament la resposta, obtindrà automàticament els 2 punts de la pregunta.



3. ¿Què passa quan l'estimada pronuncia el mot "**amor**"? (2 punts)

El mot *amor* és el desencadenant del poema i el desencadenant de totes les sensacions que es descriuen al poema. Es nota l'enamorament profund del poeta, la gran estima que tenia a una al·lota i les bones vibracions que això suposava també en la natura, que també capta aquest amor.

Qualsevol interpretació que facin els alumnes, si és lògica i està ben justificada i argumentada, ha de ser acceptada. Hi ha d'haver coherència amb allò que es defensa. L'explicació ha de tenir una durada raonable.

4. Aquest poema té com a **tema** (2 punts):

- a. El record
- b. La política
- c. L'amistat

Si l'alumne elegeix correctament l'opció, obtindrà automàticament els 2 punts de la pregunta.

5. **Omple els buits** del poema amb mots que segueixin el **sentit** del poema i no li espatllin el **ritme** (2 punts):

Quan tu deies "amor"  
els brolladors \_\_\_\_\_ dins la tarda.

Quan tu deies "amor"  
un ocell \_\_\_\_\_ s'encenia a cada branca.

Tota la mar s'alçava \_\_\_\_\_  
si el teu nom estremia la distància.  
Te'n recordes a amor?, deies "amor"  
i \_\_\_\_\_ s'enamorava.

¿Quina ona \_\_\_\_\_  
ha escampat \_\_\_\_\_ per la platja?  
¿Quin \_\_\_\_\_ d'absència  
commou aquesta \_\_\_\_\_?

Al lluny la teva mà -ja inútilment-  
Dibuixa un llarg adéu \_\_\_\_\_.

Hi ha 10 buits i cadascun que no sigui adequat perquè no respecta el sentit del poema o perquè es carrega el ritme restarà -0,2 punts.

\*A banda de la puntuació individual de cada pregunta hi ha la valoració general de la ortografia, l'adequació, la coherència i la cohesió. Per ser una prova que requereix poca escriptura, es restarà -0,2 punts per errada d'ortografia i -0,5 per errada d'adequació, coherència i cohesió. Hi hauria dues opcions respecte a aquesta qüestió:

1. Restar de la nota total fins a 2 o 3 punts, com a màxim.

2. Mantenir una nota de l'examen (sobre 10 punts) i crear una nota a part d'ortografia i restar tots els punts que calgui. Si és necessari, aquesta part podria ser recuperable més endavant i d'una altra manera, deixant aprovada la part més conceptual.